

נשים למען
אסירות פוליטיות
ירושלים

נשים למען אסירות פוליטיות ירושלים

פירסום חוברת זו ממומן בחלקו על ידי
קרן ליוויה רוקח – לוחמת אמיצה לזכויות
האדם.

סקירה על המצב המשפטי של עצירים – הוכן על ידי עו"ד נטע זיו גולדמן

אחת הבעיות שבהם נתקל כל מי שמטפל בעצורים במתקנים משטרתיים היא העדרו של הסדר ממצה של זכויותיהם של העצורים. מעמדם של עצורים לפני משפט, המוחזקים בתקופה הראשונה לאחר מעצורם בבית מעצר משטרתי, לא זכה עדיין להתייחסות ישירה של המחוקק או בית המשפט בישראל, בכל הנוגע לתנאי המעצר.

כל מה שהחוק קובע בהקשר זה, הן זכויות הקשורות ישירות למעצר (עילות מעצר, למשל), וזכויות מידיעות הנוגעות לעצם המעצר. מלבד עילות המעצר עצמן (אליהן לא אתייחס) קובע החוק בישראל כי עצור צריך להיות מובא לבית-משפט לאחר 48 שעות, להארכת מעצרו. לגבי עצור מהשטחים קובע הצו שחל בשטחים כי יש להביא עצור להארכת מעצרו (בבית- המשפט הצבאי) לאחר 18 יום.

לגבי עצורים מישראל (לרבות מזרח ירושלים) ומהשטחים קובע החוק כי יש להודיע למשפחה או לאדם קרוב לעצור מיד עלי דבר המעצר. (קיימת בחוק אפשרות, במקרים חריגים, לדחות את ההודעה על המעצר לתקופה קצרה, וזאת באישור מיוחד, אך נוהל זה אינו מופעל ברוב המקרים. הרשויות (הן הצבא והן המשטרה) אינם עומדים בד"כ בחובה להודיע על דבר המעצר, ככל שהדבר כרוך בעצורים מהשטחים.

החוק אף קובע כי לעצור זכות להיפגש עם עו"ד. לגבי עצורים החשודים בעבירות בטחוניות (ההגדרה למונח זה רחבה ביותר וכוללת כל עבירה על תחיקת הבטחון בשטחים, ועבירות בטחוניות מסוימות בישראל), ניתן לדחות את הפגישה בין העצור לבין עורך הדין.

לגבי עצור תושב ישראל ניתן לדחות את הפגישה ל-7 ימים, ולהאריכה ב-8 ימים נוספים. מעבר לתקופות אלה יש צורך באישור בימ"ש לדחיית הפגישה. דחיית הפגישה צריכה להעשות במסמך בכתב, ולהיות מאושרת על ידי דרג (חקירתי או משטרתי) הקבוע בחוק. ללא מסמך שכזה איסור הפגישה אינו כדין.

באשר לזכויות בסיסיות אלה, לא צריך להיות כל הבדל (מבחינת המעמד המשפטי) אם העצור מוחזק באגף השב"כ או בבית המעצר המשטרתי. חובת ההודעה על המעצר והזכות להיפגש עם עו"ד אינן תלויות בזהות הגורם החוקר את העצור כלומר: המשטרה או השב"כ. הגורם המחזיק את העצור, דהיינו המשטרה, הוא האחראי למילוי חובות אלה, כל עוד העצור נמצא במתקן שלה. כידוע בפועל הדבר אינו כך ומעמדם של העצורים בחקירות השב"כ נחות מזה של העצורים הרגילים.

באשר לזכויות הקשורות לתנאי המעצר עצמם, העצורים הם, כאמור, חסרי מעמד חוקי, זאת להבדיל מעצורים ואסירים המוחזקים במתקנים של שירות בתי הסוהר. עצור המגיע למתקן של ש.ב.ס. חלות עליו הוראות

חוק שונות המסדירות זכותו לביקורים, לקבלת חבילות, דואר, לחופשות, זכות עצורות מיניקות להחזקת ילדן עד גיל שנתיים, ציוד שמותר להחזיק במתקן, קשר טלפוני, קנטינה, תעסוקה וכדומה.

בהעדר הסדרת כל הנושאים האלה לגבי עצורים המוחזקים במתקן משטרתי, הם נתונים למעשה למדיניות הגורם האחראי על בית המעצר, ולתנאים השוררים בבית המעצר עצמו והמאפשרים הענות לבקשות וצרכי העצורים.

בית המשפט העליון דן, מדי פעם, בנושא תנאי מאסר ומעצר, וקבע מספר עקרונות יסוד לעניין זה. בית המשפט קבע כי לאסירים ועצורים זכות ליחס השומר על כבודם כבני אנוש. מתוך הצהרה עקרונית זו נגזרות זכויות אחרות, כמו הזכות לא להיות מוחזק בתנאי צפיפות בלתי מתקבלים על הדעת, הזכות לטיפול רפואי הולם למי שנזקק לכך, שמירה על בטחונם של העצירים וכדומה.

אלא שאכיפת זכויות אלה אינה פשוטה ונדרשת, לעתים, פנייה לערכאות משפטיות על מנת לוודא שזכויות אלה אכן תיושמנה בפועל. בעקרון, יש צורך בהסדרה דחופה של זכויות עצורים אשר מעמדם, לכל הדעות, צריך להיות טוב מזה של אסיר המרצה עונש מאסר, שכן עצורים מוחזקים בחזקת חפים מפשע כל עוד לא הורשעו.

נשים למען אסירות פוליטיות – מטרות ופעולות

קבוצת נשים למען אסירות פוליטיות (נלא"פ) מורכבת מנשים ישראליות, יהודיות ופלסטיניות, המאוחדות בהתנגדותן לכיבוש. מטרת הקבוצה להגן על זכויותיהן האנושיות והדמוקרטיות של נשים העצורות בבתי הכלא בישראל בשל פעילותן החברתית והפוליטית ומאבקן הלגיטימי נגד הכיבוש. העבודה היומיומית, לא פעם מאומצת וקשה, נעשית בהתנדבות – כל אחת תורמת מזמנה לפי יכולתה.

הקבוצה הראשונה הוקמה בתל אביב במאי 1988 בתגובה למדיניות דכוי האינתיפאדה, שהביאה, בין השאר, לריבוי מעצרים והתנכלויות לנשים פעילות. בראשית 1989 הוקמה הקבוצה בירושלים מתוך הכרה בצרכים הרבים והמיוחדים של העצירות במגרש הרוסים. בית מעצר זה נודע לשמצה בתנאיו הקשים, ביחס האכזרי לו זוכות העצורות הפוליטיות, ובהעדר הגדרות חוקיות ונוהלים ברורים לגבי זכויותיהן.

מגרש הרוסים הוא בית המעצר הגדול ביותר לנשים מירושלים ומהגדה המערבית, והוא מנוהל ע"י משטרת ירושלים. בנוסף, יש במגרש הרוסים אגף חקירות המנוהל בפועל על ידי שירותי הבטחון תחת הגג של המשטרה, ובו מופעלים אמצעי לחץ שונים במטרה לגבות הודאות מעצירות. באגף החקירות מוחזקות עצירות בבידוד מוחלט ולא ניתן להן לראות עורך דין או כל אדם, לבד מחוקריה.

הימים הראשונים למעצר הם קריטיים לגורלה של העצירה, כיוון שהודאתה באשמה המיוחסת לה או לאחרים, משמשת לעיתים קרובות בסיס עיקרי לטיעוני התביעה. משום כך ומשום השרירותיות שבהענקתן ושליטתן של זכויות – המעטות בלאו הכי – של העצורות, חייבות פעילות הקבוצה בירושלים להיות ערות ומודעות לנעשה במגרש הרוסים. המצב החמור של שלילת זכויות בסיסיות השורר במגרש הרוסים אינו ידוע בציבור הרחב ולכן יש חשיבות מיוחדת לעבודתה של נלא"פ סביב בית מעצר זה, בבחינת "כלב שמירה".

פעולות הקבוצה מתרכזות בדאגה לשלומן האישי והפיזי של העצירות ומכוונות להגנה על זכויותיהן וכבודן האנושי, סיוע למשפחותיהן במידת האפשר, ומאבק ציבורי במקרים של הפרת זכויות בוטה במיוחד או בנושאים עקרוניים הנוגעים לכלל העצירות. פעולות אלה, הנעשות בשיתוף פעולה הדוק עם עורכי הדין של העצירות ועם משפחותיהן, מתרכזות בתחומים הבאים:

איסוף מידע וסיוע ראשוני

מיד עם היוודע שהובאה עצירה חדשה למגרש הרוסים אוספות פעילות הנלא"פ מידע על זהותה, נסיבות מעצרה, שם עורך הדין אם מונה כזה על ידי המשפחה, אופי האישום ופרטים משפטיים כמו מועדי הארכת המעצר, ההבאה בפני שופט והמשפט. מידע חשוב אחר שנאסף על ידי הפעילות מתייחס לגילויים של הפרת זכויות המתייחסים לכלל העצירות כקבוצה, עונשים קולקטיביים המוטלים עליהן, והרעה שרירותית ב"זכויות" שכבר הוענקו להן.

חברות הקבוצה נוכחות במגרש הרוסים מדי יום, ופועלות להכניס לעצירות חבילות הכוללות פריטים בסיסיים שאינם מסופקים על ידי בית המעצר, כמו סדינים, מגבות, סבון, שמפו, נייר טואלט, תחבושות הגייניות, כלי כתיבה ועיתונים. לא תמיד עולה הדבר בידן.

בביקורים יומיומיים אלה נפגשות החברות עם בני המשפחה של העצירות. המפגש עם המשפחות בשער בית המעצר מהווה מקור נוסף לקבלת מידע על העצורה עצמה ועצורות אחרות. נוכחות יומיומית זו בשער בית המעצר מאפשרת לסייע למשפחות הנתקלות בהטרדות והתנכלויות יומיומיות בנסיונותיהם להכניס חבילות לבית המעצר ולברר מה עלה בגורל עצירה. תלונה טלפונית למפקד בית המעצר או המשמרת על אי הכנסת חבילות, או חפצים מסויימים שברגיל מוסכם להכניסם, עשויה לתקן את המעוות, אך לעיתים אין בה די.

ביקורי עורך דין וסיוע משפטי

לרשות הקבוצה עומדת עורכת-דין המופעלת על ידה, מעבירה לה מידע על העצירות ומייעצת לה במגוון פעולותיה. בביקוריה, פעמיים שלוש בשבוע, נפגשת עורכת הדין עם העצורות מיד עם כליאתן או לאחר סיום חקירתן ע"י שירותי הבטחון והעברתן לתא ה"רגיל". עורכת הדין גובה מהן עדויות, מגלה את נסיבות מעצרן ותנאי חקירתן, ומייצגת את העצורות שאין להן עו"ד משלהן בעת הארכת מעצרן, ואם אפשר, מסדירה את שחרורן בערבות.

עורכת הדין של הקבוצה גם מגישה תלונות לגורמים שונים בעניין התנכלויות לעצירות ופגיעה בזכויותיהן: לרשויות בית המעצר, נציבות השב"ס, קצין התלונות במטה הארצי וגורמים אחרים, מייעצת לקבוצה לגבי הליכים ופעולות שברצון הקבוצה לנקוט, ומגינה משפטית בשעת הצורך על הקבוצה כולה.

פירסום ומאבקים ציבוריים

מידע המצטבר בידי פעילות הנלא"פ לגבי מקרים של הפרה גסה של זכויות או רמיסת כבוד העצירות, השפלות מיניות וענישה קולקטיבית מועבר לפרסום בכלי התקשורת. כמו כן הקבוצה מיידעת על כך גופים ואישי ציבור כמו האגודה לזכויות האזרח וחברי כנסת, כדי לגייסם לפעולה. הנלא"פ גם פונה לארגונים בין לאומיים כ"אמנסטי אינטרנשיונל", הצלב האדום הבינ"ל, וארגונים לזכויות האדם.

במסגרת מאבקה הציבוריים מקיימת הנלא"פ בשעת הצורך גם משמרות מחאה במגרש הרוסים. במשמרות שנערכו עד כה פנו המפגינות ישירות אל רשויות המשטרה האחראיות להתנכלויות החוזרות ונשנות בבית המעצר, ועוררו את דעת הקהל.

נוכחות בבתי משפט וביקורים בבתי עצירות

פעולות הסולידריות והתמיכה בעצורות ובמשפחותיהן כוללות גם נוכחות של חברות הקבוצה במשפטים של העצירות, הנערכים בבתי משפט אזרחיים וצבאיים בתוך ישראל ובגדה. הנוכחות בבתי המשפט, כמו בשער בית המעצר, נועדה לעודד את רוחה של העצירה ובני משפחתה, וכן להעביר את המסר שיש גוף שרואה ומתעד את המתרחש במקומות אלה. לדבר חשיבות מיוחדת בבית המשפט הצבאי ברמאללה, המרוחק מעיני הציבור. אמנם הרשויות לא תמיד ששות לאפשר את כניסת הפעילות, אך פומביות המשפט וזכות הנוכחות של אזרח בבתי משפט, מעוגנת בחוק.

לאחרונה הוחל בסידרת ביקורים אצל עצרות שהשתחררו, אם בערבות או לאחר ריצוי עונש מאסר. בעת ביקורים אלה נגבות עדויות מפורטות, החל מהמעצר עצמו, דרך החקירות, תנאי בית המעצר ועד לשחרורן.

סיכום

ההשגים של עבודת פעילות הנלא"פ לא תמיד ניתנים למדידה מוחשית. עצרות העידו כי עצם הנוכחות של פעילות נלא"פ בשער בית המעצר, לעיתים עוד לפני שהמשפחה הגיעה ובטרם מונה עו"ד, והמשלוח היומיומי של פריטים חיוניים ועיתונים לבית המעצר, העניקו תמיכה מורלית וממשית חשובה. אין גם לזלזל בשיפורים, קטנים ככל שיהיו, שהושגו הודות למאמצי נלא"פ בתנאי המעצר ביחד עם ארגונים אחרים: הוגדל מספר שעות הביקור השבועיות משעתיים לארבע שעות לכלל העצורים במגרש הרוסים ולאחרונה נבנתה סככה עבור המבקרים אשר בוודאי תקל על ההמתנה הארוכה של שעות רבות כדי להכניס חבילה או להכנס לביקור. מאידך, סדרי הכניסה לביקורים והתנאים בהם הם נערכים, וכן העונשים הקולקטיביים חדשות לבקרים ושרירות לבם של שלטונות בית המעצר, מהווים משקל נגד להישג זה.

במספר מקרים השפיעו מאבקים ציבוריים על שחרור עצירות חולות, עצירות שלא היו נגדן ראיות, או עצירות שתינוק יונק הופרד מהן. בוודאי שהמאבק הועיל גם במקרים אחרים כמו הכנסת תרופות וקבלת טיפול רפואי הולם בתוך בית המעצר.

אך ההשג העיקרי של העבודה טמון בעצם קיום הנלא"פ כ"עין ציבורית" בוחנת, חושפת ומדווחת, עין המהווה אמצעי פיקוח ומניעה מסויימת לגבי שרירות לב ושליטת זכויות בסיסיות של עצירות פוליטיות.

לבסוף, המאבק העקרוני החשוב נגד העדר מעמד חוקי של עצירות ונגד המצב בו שירותי בתי הסוהר אינם אחראים למתחולל באגף השב"כ - עודנו לפנינו. פעילות הנלא"פ מרגישות שלאחר שנה של עבודה, רכישת נסיון והבנה, אנו ערוכות עתה לצאת למאבק זה.

עצירות פוליטיות במגרש הרוסים בירושלים

מגרש הרוסים בירושלים (המוסקובייה) הוא בית המעצר אליו מובאות רובן המכריע של הנשים הנעצרות על רקע פוליטי בירושלים ובחלקה המרכזי והדרומי של הגדה המערבית. מאז פרוץ האינתיפאדה גדל מאוד מספרן של הנשים הפלסטיניות המובאות למגרש הרוסים בחשד של עבירות בטחוניות או עבירות על הסדר הציבורי.

בין העצירות ילדות בנות 14, נערות, אמהות מיניקות ונשים מבוגרות וקשישות שנתפסות במקומות שונים: ברחוב, בשוק, בבית הספר, במקום העבודה, על גשרי הירדן או בביתן, ומובלות למגרש הרוסים לחקירה ולמעצר. חלקן נעצרות כבנות ערובה עד אשר יסגירו בעליהן או בניהן את עצמם. יש אמהות שנעצרו משום שלא היה בידן לשלם קנס על ילד שיידה אבן, או בעקבות ויכוח עם כוחות הבטחון על רקע מעצר ילדן.

יש עצירות המעוכבות בתחנת המשטרה, באגף החקירות או בתא המעצר למספר שעות או ימים ספורים בלבד, ויש המוחזקות במשך חודשים. ילדים ותינוקות, כולל יונקים, המובאים עם אמם למגרש הרוסים מופרדים מהאם ונשלחים עם קרובי משפחה או מוכתר הכפר המוזעקים על ידי המשטרה למקום. קורה לא פעם שמשפחות העצירות אינן יודעות כלל על המעצר, שכן המשטרה נוהגת להודיע על כך למשפחה רק לעתים רחוקות ורק למשפחות תושבות ירושלים.

בית המעצר במגרש הרוסים ידוע בתנאיו הקשים במיוחד. לצידו נמצא אגף נפרד לחקירות השב"כ (שירות בטחון כללי) שמתנהל באופן עצמאי והוא בלתי תלוי במשטרה ורשות בית המעצר. לא פעם קורה שעצירה נעלמת לאחר שנודע דבר המצאה במגרש הרוסים. היא מועברת לאגף השב"כ במגרש הרוסים או לאגף שב"כ בעיר אחרת, מבלי שעובדה זו תובא לידיעת עורך הדין או המשפחה. כשעו"ד פונה לחפשה הוא אינו נענה.

במהלך השנה האחרונה נאספו עדויות רבות מנשים שבילו תקופות זמן שונות באגף החקירות של השב"כ ובתא הרגיל של בית המעצר במגרש הרוסים. אחדות מנשים אלה שוחררו ללא כתב אישום, אחדות הואשמו ושוחררו בערבות, אחרות הואשמו ונשלחו לבית כלא לחכות למשפטן, או לרצות את עונשן. המידע שנצבר מעדויות אלה מסוכם בעמודים הבאים. בפרק נפרד תובאנה אחדות מהפרשות האלה בהתבסס על העדויות שנגבו מהעצירות.

חקירת עצירות

חקירת עצירות פוליטיות מתנהלת במגרש הרוסים הן בתחנת המשטרה, על ידי חוקרי משטרה, והן באגף חקירות נפרד המנוהל על ידי חוקרי השב"כ. מטרת החקירה היא להביא את הנחקרת לתת הודאה המפלילה אותה ו/או אחרים. ההתנכלויות והעינויים נועדו לזרז את הנשים לתת הודאות. על עצירות שעומדות בסרובן מופעלים אמצעי לחץ. אמצעים אלו הביאו לא אחת להידרדרות במצב הפיסי של הנחקרת עד כדי צורך באישפוז דחוף.

הכאות והתנכלויות, הצקות והשפלות מיניות, וכן איומים באונס, הם נוהג שכיח מרגע תפיסתה והבאתה של חשודה למגרש הרוסים, ואלה נמשכים בעת חקירתה במשטרה ובאגף השב"כ. רבות מהחשודות התנסו בהכאה שיטתית על הראש והעורף, בעמידה למשך שעות על רגל אחת כשהרגל השנייה קשורה לידיה של דלת והידיים על הראש, בעיטות, חבטות עם או בלי אלות ומטות, דחיפת מקל בין הרגליים, וכן קללות, ניבול פה, כולל תנועות ידיים וגוף ללא נגיעה בעצורה.

הרישום בעת החקירה נעשה בעברית, והחוקר מתרגם לנחקרת בעל פה את תוכן המסמך שעליו היא נדרשת לחתום. אין דרך לוודא טענות חוזרות של עצירות שנאמר להן על ידי החוקר שבמסמך רשומה הכחשה של האשמה ואילו בבית המשפט התברר להן שלמעשה הוחתמו על הודאה.

אגף השב"כ

תנאי בידוד

בעת חקירתן באגף השב"כ נמצאות העצירות בבידוד מוחלט. הן אינן רשאיות להפגש, לטלפן או לכתוב לאיש. לעיתים נמשכת השהייה באגף זה שבועות. הנחקרות שומעות קולות של נחקרים ונחקרות אחרים הנמצאים באגף אך אינן רואות אותם (אלא כאשר החוקרים מעוניינים בעימות בין נחקרים). כל עוד נמצאת העצירה בחקירה היא אינה רשאית לקבל חבילות מבני משפחתה. דרישה של עצירה לראות רופא או לקבל טיפול רפואי הופכת לאמצעי סחיטה בידי החוקרים להוצאת הודאה.

הגיינה ומזון

כל עוד נמשכת החקירה העצירה לא רשאית להתקלח או לקבל בגדים להחלפה. לנשים בתקופת המחזור לא מספקים תחבושות היגייניות, והיו שנאלצו להשתמש בקרעי שמיכה או מזרון מזוהמים. אין נייר טואלט והזוהמה בצינוק קשה מנשוא. המזון שניתן – רבע ככר לחם שבתוכו דחוס דבר מאכל – מעורר בחילה. חסר אוויר, ודרגות החום והקור בעונות השונות הן קיצוניות.

עינויים

שיטת ה"שבח": מכסים את ראש העצורה בשק אטום ומזוהם כשידיה כפותות מאחור וקשורות למעקה. עצירות שנצטוו לשבת ב"שבח" לילה שלם סיפרו ששוטר שעמד לידן בעט בפניהן בכל פעם שראשן נשמט מעייפות. יש שספגו מטר מים קרים בעת ישיבתן ב"שבח".

שיטת הארון

מכניסים את העצורה לתא מצחין שגודלו כ-80x100 ס"מ ואין אפשרות לעמוד בו בקומה זקופה או לפרוש את הרגליים בישיבה. לעיתים העצורה כפותה בידיה וברגליה ולעיתים לא. לא נותנים לעצירה לצאת מהארון לעשיית צרכים או לרחצה, והיא אינה מקבלת שתיה ומזון במשך שעות רבות. כאשר השהייה בארון ממושכת מקבלת העצירה רבע ככר לחם שבתוכו דחוס מזון מזוהם וקלוקל. יש עצירות שהוחזקו בארון במשך שבוע ימים, כשההפסקות היחידות היו כאשר הובלו לחדר החקירה בשעות שונות של היום או הלילה.

צינוק

הצינוק הוא תא קטן מאד ובו בור לעשיית צרכים העולה תמיד על גדותיו. נמוך מאד, קרוב לפתח הבור, יש ברז שלעיתים קרובות אין בו מים. בצינוק מזרון גומאוויר דק ללא ציפוי,

ושמיכה אחת. הצינוק מוחזק במכוון במצב של זוהמה. עצירות שניקו את הצינוק בעזרת קרעי מזרון או שמיכה ומעט מים מצאו, בשובן מחקירה, זוהמה שהוכנסה פנימה בהעדרן. בתיקרת הצינוק יש פתח מרושת המחובר לתעלת אוורור וממנו נופלים מדי פעם פגרים של עכברים.

תנאי המעצר באגף הרגיל

עם תום החקירות מוצאת העצירה מהצינוק באגף החקירות ומועברת לתא מעצר משטרתי רגיל, שם היא אמורה ליהנות מהזכות לראות עו"ד, לביקור משפחה לאחר 30 ימי מעצר, או אם הושלם כתב האישום נגדה, ולקבל חבילות.

צפיפות ודחיסות

העצירות הפוליטיות מוחזקות בחדר אחד שגודלו כ-4.5x4 מ"ר. חלק משטח זה נתפס על ידי מקלחת ובית שימוש ללא מחיצה. בחדר, שנועד מלכתחילה לשמונה, הוחזקו בשנתיים האחרונות לעתים קרובות כ-15 נשים, ביניהן קטינות, נשים חולות וקשישות. לעתים עולה מספר העצורות בחדר. בחודש יולי האחרון היו ימים שמספר העצירות הגיע ל-26. בכל עונות השנה האוויר בחדר דחוס ומעופש, ובקיץ החום, הדחיסות וחוסר האוורור – קשים מנשוא. בחדר יש צוהר אחד גבוה קרוב לתיקרה והוא מקור האוורור היחיד. בימי חום קשים נוהגות העצירות לשבת בתור מול הסורג שבפתח החדר כדי לשאוף מעט אוויר שמגיע מהחלל שבין הסורג והדלת.

בחדר שני דרגשי בטון, כל אחד בן שתי קומות, האמורים לשמש כמיטות. כל עצירה מקבלת מזרון דק ושלוש שמיכות שאחת מהן משמשת ככרית. בחורף הירושלמי הקור בחדר עז, אך שלטונות בית המעצר לא נעתרים לבקשת העצורות לקבל שמיכות נוספות. לעיתים מוחזקת עצירה מוכה או תשושה ללא מזרון עד השעות הקטנות של הלילה, כאשר צעקות לסוהרים לא נענות.

טיפול רפואי

חלק מהנשים הכלואות מגיעות למגרש הרוסים במצב בריאות מעורער כתוצאה מהתקפים של מחלות כרוניות, או מחלות אחרות. חלק הוכו במהלך המאסר והחקירה וסובלות מחבלות וכאבים. יש נשים הרות שזקוקות לתוספת תזונה. המקרים שהובאו לידיעתנו מלמדים על כך שהטיפול הרפואי מתמהמה לבוא, וכשמגיע, מסתכם במתן כדורי אקמול ללא הבחנה.

מזון

האוכל מוגש בחדר אוכל בו אוכלים בשעה אחרת גם הקטינים העצורים. ההגשה נעשית על מגשי פלסטיק עם שקערוריות שבהם מושם האוכל. העצירות מתלוננות על איכות מזון ירודה ביותר, וכמות בלתי מספקת. רובן ציינו שהיו רוב הזמן רעבות. על פי אחת העדויות התפריט כולל: בארוחת הבוקר ביצה, לחם שאיננו נקי ובכמות מוגבלת, זיתים אחדים, לעיתים ריבה או גבינה, וחצי או רבע עגבניה. בארוחת הצהריים חתיכת בשר קטנה ומעט כרוב ואטריות. לעתים רחוקות יש פירות. לערב, לעתים ביצה, אך לרוב שאריות מארוחת הצהריים. התה הניתן עם הארוחות קר ומצחין. התפריט אינו כולל ירקות ופירות טריים. ארוחות הערב

ניתנת בין השעות 4 ל-5, ומשעה זו ועד למחרת בבוקר אין כל שתיה חמה או מזון.

טיול ועיסוק

בתא אסור להחזיק מקלט רדיו או טלביזיה, אין ספרים וחל איסור על הכנסתם. עד לזמן האחרון היה איסור על הכנסת נייר וכלי כתיבה. הכנסת עיתונים אינה סדירה ותלויה בשרירות לב הסוהר. הצלב האדום מכניס לתא מדי פעם משחקים: דומינו, שש-בש. שעות הטיול בחוץ מצומצמות ביותר. היו עצירות שבעת שהותן במגרש הרוסים הותר טיול רק אחת לארבעה או חמישה ימים. על פי נסיוןן של עצורות ששהו בתקופה אחרת, הוצאו לטיול פעם אחת ביום ל-20 עד 30 דקות. יש ימים, ששי ושבת, בהם לא מתקיים טיול כלל.

עונשים קולקטיביים והתנכלויות

שוטרים ושוטרות מכים, בועטים, נכנסים לחדר העצירות בצעקות וקללות כמעט דרך קבע. לעיתים נכנסים שוטרים גברים לתא הנשים ללא כל אזהרה מראש בשעות הלילה. בנוסף ליחס משפיל ולהתנכלויות ללא סיבה נראית לעין, נוהגים להטיל עונשים קולקטיביים על כלל הנשים הנמצאות במעצר.

שלילת ביקורים לתקופה של שבוע, שבועיים או יותר, שלילת הזכות לקבל חבילות מהמשפחות, שלילת טיול מחוץ לתא - הם כמה מהעונשים הפופולריים. העונשים הקולקטיביים מוטלים בעילות שונות. למשל, כתגובה לשירה של העצורות בחדר בנימוק שעברו על האיסור לשיר שירים לאומניים, או בעקבות תקשורת בין משפחה שנמנע ממנה ביקור לבין אסירה, המתנהלת בצעקות מאחורי הסורגים, או כתוצאה מקטטה שפרצה בין עצירה פלילית (יהודיה) לעצירה פלסטינית לאחר שהראשונה התגרתה בפלסטינית בזמן שכולן היו בחדר האוכל.

ביקורי משפחות וקבלת חבילות

חבילות מותר להכניס בימים א', ב', ד' ו-ה'. (ביום ו' מותר רק למי שזכאי לביקור) בשעה 2.30 אחה"צ. רק לעיתים נדירות מתחילה הכנסת החבילות במועד שנקבע, ומשפחות מחכות שעה ארוכה בתנאי מזג אוויר קשה ללא ידיעה מתי תיפתח הדלת ואם תוכנס החבילה שהביאו. מקרים ששוטר מגרש מהפתח את המשפחות הבאות להכניס חבילות חוזרים ונשנים. כל חבילה עוברת בקורת וחלק מתוכנה מוחזר למשפחה ללא הסבר וללא הנמקה. זאת למרות שרשויות בית המעצר פרטו את מכלול המוצרים אותם מותר להכניס לעצורים. בפועל השוטר התורן אוסר או מתיר ככל העולה על רוחו. לאחרונה נאסר, ללא הודעה מוקדמת, להכניס פירות וירקות. לעיתים חבילות שמתקבלות בפתח או חלק מתוכן אינם מגיעים לידי העצירה.

ביקורים לנשים ולקטינים נערכים בכל יום ו' בין השעות 9-11 לפנה"צ. זכאית לביקור מי שעצורה מעל 30 יום או הושלם כתב האישום נגדה. זכויות אלה אינן נשמרות דרך קבע, ומשפחה שבאה לבקר עצורה שזכאית לביקור נתקלת לעיתים קרובות בסירוב ביקור בנימוק שהעצירה בעונש.

מחוץ לבית המעצר מתגודדות עשרות משפחות שמגיעות לעיתים ממרחקים. אין מקום קבוע למשפחות המחכות לתורן להכנס לביקור ואין לדעת מי מהן תזכינה להיכנס בסופן של שעות ההמתנה. אי הסדר בדרך ניהול ההמתנה והביקור מלווה תמיד בגערות, צעקות קללות

ואיומים על המשפחות. שוטר יוצא עם פתקים הנושאים את שמות הזכאים לביקור וקורא את השמות בקול. בגלל מספר המחכים הרב המהומה ותנועת המכוניות בכביש אי אפשר לשמוע את השמות שהוקראו. המשטרה מתנגדת להשתמש ברם קול משום "צנעת הפרט". חמש המשפחות (שלושה נציגים מכל משפחה) שנכנסות לביקור בו זמנית רשאיות לשהות עם העצורה לא יותר מ-10 דקות. הצפיפות בחדר הביקור רבה (כ-20 נפשות בעת ובעונה אחת - 15 מבקרים וחמש עצורות). בין המבקרים והעצורה מפרידות שתי רשתות צפופות שביניהן חלל של מטר ויותר. השיחה לפיכך נערכת בצעקות, ללא אפשרות מגע בין אמהות לילדיהן.

סיכום

לשלטונות בית המעצר אוטונומיה בקביעת נוהלים בכל הנוגע לתנאי המעצר. פרושו של דבר שינוי מתמיד של נוהלים ותקנות, ועובדה זאת פותחת פתח רחב לשרירות לב של סוהרים. נראה שהעצירות הפוליטיות הן הקורבן העיקרי של התנכלות שרירותית במגרש הרוסים. העצירות הפליליות היהודיות הנמצאות בתא סמוך זכות לתנאים ויחס מועדפים. למשל, בנושא של קבלת חבילות וביקורים, הזכות להודיע למשפחה על מעצר, ושעות טיול בחצר. הנוהלים המשתנים והשרירותיות הבוטה מאפשרים הפעלת אמצעי דיכוי על העצירות מבלי שהדבר יוודע ויועמד לביקורת. הכל נעשה בחדרי חדרים.

באשר לתנאי העצירה בתקופת החקירות, כאשר היא נמצאת בידי השב"כ - כל עוד ניתן למנוע כניסה של עורך דין, וכל עוד אין כל פיקוח של גוף החייב דין וחשבון לציבור, ולו המשטרה עצמה, אין כל מחסום בפני הפעלת לחצים, עינויים, וסחיטת הודאות בלתי חוקיות מעצירות.

עדויות

טרי בולאטה

ילידת 1966. נעצרה לראשונה ב-4.11.87.

טרי בולאטה עברה חקירה קשה ולאחר שהוכנסה ל"ארון" התמוטטה עד שאיבדה את הכרתה. בתצהיר שנתנה לעורכת הדין פליציה לנגר, סיפרה: "נחקרתי על ידי השב"כ בצורה אכזרית בבית המעצר בירושלים. הוחזקתי בארון דמוי קבר כשאני מעולפת ומדממת זמן קצר אחרי שנעשתה לי ביופסיה". טרי בולאטה הובהלה לבית החולים הדסה שם קבעו רופאים שעליה להיות במעקב רפואי צמוד. היא אושפזה עד לשיחרורה בערבות ב-7.1.88 בעקבות חוות דעת רפואית, בלא שהוגש נגדה כתב אישום. התגלו אצלה סימנים של מחלת כבד פעילה ומסוכנת.

למרות בריאותה המעורערת ומסמכים רפואיים שהציגו נציגי הצלב האדום ועורך הדין שלה, נעצרה טרי שוב ב-15.11.88. מיד לאחר מעצרה נתקפה סחרחורת וכאבים בכבד, ידיה ורגליה התנפחו והיא הקיאה מספר פעמים במשך הלילה. למחרת האריך שופט את מעצרה בעשרה ימים והורה לשחררה אם יורע מצבה הבריאותי. בלילה נלקחה לבדיקה רפואית בהדסה ונשארה בבית החולים עד לשחרורה ב-17.11.88.

היא נעצרה בשלישית ב-12.2.89 בחצות הלילה. התביעה טענה כי יש בידה חמש עדויות חדשות להרשעתה. השופט האריך את מעצרה ב-24 שעות, דרש מהתביעה להגיש את העדויות והורה שטרי תובא לבית חולים הדסה ב-15.2, לבדיקה רפואית שנקבעה לה על ידי הרופאה המטפלת בה. אף על פי שהוראות השופט לא מולאו, הוארך מעצרה לחמישה ימים נוספים על מנת לתת לתביעה הזדמנות נוספת להביא עדויות חדשות. החלטה זו התבססה על טענת התביעה כאילו ד"ר דגנית דינור מהדסה מסרה לתובע טלפונית כי טרי יכולה לעמוד בתנאי המעצר. טענה זו התבררה כשקרית.

בשיחה שקיימו פעילות נשים למען אסירות פוליטיות עם ד"ר דינור התברר כי הרופאה כלל לא דיברה עם התובע אלא עם החובש. לדבריה, אמרה לו כי נקבעו לטרי בדיקות ב-20.2 וכי עליה לעבור בדיקות מכינות קודם לכן. כמו כן הסבירה לו שבמחלתה של טרי יש תקופות קשות ותקופות קלות יותר ויתכן שהנפחות ברגליה מעידה כי מצבה הורע. ד"ר דינור אמרה כי עליה לבדוק אותה לפני שתאשר שטרי בולאטה מסוגלת לעמוד בתנאי המעצר. ב-19.2.89 חזרה בה התביעה מנסיונותיה להביא ראיות חדשות והודיעה כי הושלם כתב האישום.

ב-23.2.89 שוחררה טרי בולאטה בערבות. ב-8.3.89 היא נעצרה ברביעית. בקשת עורכי הדין להסתפק במעצר בית ולאפשר לה להמשיך בבדיקות ובטיפול הרפואי נדחתה והוטל עליה מעצר עד תום ההליכים. למחרת הועברה לכלא "השרון". הוריה לא הורשו לבקרה בימי הביקור הרגילים ואסירים סיפרו שהיא מוחזקת בבידוד כעונש על התנהגותה. הועברה לשלטונות הצעה של בית החולים בילינסון לקבל אל טרי לטיפול מיוחד במחלתה, אך התשובה התעכבה.

כל אותה תקופה חשה טרי כאבים עזים בשרירים ובפרקים עד כי התקשתה ללכת. רגליה וידיה התנפחו ופריחה הופיחה על גופה ועל עור פניה. בתצהיר שנתנה לעו"ד לנגר ב-31.3.89 אמרה: "כל זה משפיע עלי ומדכא אותי כי אני צעירה ומחלת הכבד ממנה אני סובלת מהווה סיכון לעתידי. נאמר לי שמחלתי והשלכותיה לא אובחנו סופית ולכן אינני מקבלת טיפול רפואי הולם. דבר זה מדאיג אותי מאוד. נאמר לי שיש לי דלקת כבד כרונית, אשר רק קורטיזון יכול לעכבה. אמנם לא נשקפת לי סכנת מוות מיידית אך החיים על תרופות

קורטיזון, על כל תופעות הלוואי של תרופה זו, אינם חיים. או שלא אאריך ימים או שאלקה במחלות נוספות.

חיי בכלא הם קשים ביותר. אינני מקבלת דיאטה מיוחדת, אני סובלת מהקור ומהרטיבות באוויר המשפיעה לרעה על הפרקים ואני חוששת שאשאר נכה. אפילו נגיעתה של עורכת הדין לנגר בידי גרמה לי לכאב קשה ביותר.

יש ימים בהם אני חשה יותר טוב, וביום כזה נבדקתי על ידי ד"ר עמנואל תיאודור, אך ימים אלה מעטים ואני מתגעגעת אליהם. ברוב הימים אני סובלת סבל רב והכאבים אינם מאפשרים לי לישון בלילות. אינני מקבלת כרגע כל תרופה, גם לא תרופות הרגעה.

הנני חשה מופלית לרעה מפני שברור לי כי כל עצירה ישראלית במצבי הבריאותי היתה נמצאת בטיפול רפואי בביתה, משוחררת בערבות ועוברת בדיקות יסודיות.

אני פונה לכל אנשי המצפון בארץ ובעולם למען האמונה בטוב שבאדם ובשלום, לסייע להשתחרר מהכלא בערבות, כי כל יום נוסף מהווה בשבילי עינוי ומפחית את סיכויי להתרפא ביום מן הימים. הנני בת 22 בלבד."

ב-6.3 שלחה ד"ר דינור מכתב ובו היא קובעת כי אסורים על טרי תנאי קור ורטיבות. היא מבהירה כי רופאיה עדיין לא הגיעו לאבחון סופי של מחלתה, וכי שהייתה בתוך כתלי בית הסוהר דוחה את ביצועה של תוכנית בדיקות אינטנסיבית העשויה להחיש את האבחון. גם פרופ' עמנואל תיאודור מבית חולים תל השומר אמר בחוות הדעת שלו: "כיוון שזו מחלה אשר רופא ממוצע אינו פוגש לעיתים קרובות, הרי כשהוא פוגש בחולה הסובל ממנה, לא יטפל בה לבדו אלא בהדרכת מומחה." עוד הוסיף שהתנאים בכלא אינם מבטיחים שמצבה של החולה לא יהפך לקריטי.

ב-10.3.89 שלחו פעילות נלא"פ בירושלים מברק דחוף לשר הבטחון בו הן דורשות את שחרורה המידי של טרי בולאטה וקובעות בין השאר: "יותר מדי מקרים של הדרדרות במצב הבריאותי של עצירות ועצירים, ואף מותם, ארעו בחודשים האחרונים משנוכל להתעלם מהסכנות האורבות לטרי בולאטה. אנו מזהירות מפני האפשרות של מקרה נוסף מעין זה."

המאבק לשחרורה של טרי בולאטה צבר תאוצה ביחוד לאחר שהתברר כי אחד הסיבוכים הנפוצים במחלתה הוא שחמת הכבד הקטלנית, שאין אפשרות לטפל בה בכלא. הוקם ועד לסולידאריות עם טרי בולאטה שפנה לאישים בארץ ובעולם. לאחר שמת האסיר עומר אל קאסם בכלא לאחר 22 שנות מאסר, כתוצאה מהזנחה של מחלת כבד וכליות, הצטרף אחיו, עלי אל קאסם, לוועד למען טרי בולאטה. למאבק לשחרורה הצטרפו גורמים כבדי משקל באירופה ובארה"ב.

התערבותה של דניאל מיטראן, רעיית נשיא צרפת, הכריעה לבסוף את הכף. ב-13.6 הגישה עורכת הדין פליציה לנגר בקשה דחופה לשחרורה של טרי בולאטה. למחרת הגיעה טרי לבית המשפט, נתמכת משני צדיה כשהיא אינה יכולה לעמוד על רגליה, והפרקליטות הסירה את התנגדותה לשחרור. בהודעה שפירסם משרד הבטחון נאמר כי "שר הבטחון, יצחק רבין, נענה לבקשתה האישית של הגברת דניאל מיטראן, רעיית נשיא צרפת, לאפשר את יציאתה של טרי בולאטה לבדיקות רפואיות בצרפת". טרי שוחררה ב-14.6.89 והיא נמצאת בחו"ל ומקבלת טיפול רפואי.

עדות אימאן ג'דאללה

בת 26 תושבת בית צפפא. נעצרה ב-28.8.89 ושחררה בערבות ב-31.8.89.

בליל ה-27.8 נודע על מותו של השהיד ועל כך שחיילים עיכבו את פינזיו באמבולנס. הכפר היה מלא בשוטרים וחיילים. כמה מהם היו על גג ביתי. למחרת, נערכה תהלוכת ההלוויה, ללא גופה.

בעת ההלוויה פרצו שוטרים לתוך הקהל בעקבות הנפת דגל פלסטין. שוטר אחד תפס אותי בידי באחיזה מכאיבה כשאצבע ופרק היד מקופלים, ומשך אותי מתוך ההפגנה. הוא אחז בי בדרך זו כ-15 דקות. בהמשך כבלו את ידי מאחורי גבי. משתתפים אחרים בתהלוכה ניסו לשווא לחלץ אותי. הילדים זרקו אבנים לכיוון החיילים והשוטרים ואלה החזיקו בי כך שהאבנים יפגעו בי.

הוכנסתי למכונת משטרה ושם חיכיתי כשעתיים. במהלך הזמן הזה הוכנסו עצירים נוספים למכונת, ביניהם בני משפחתי של השהיד. השוטר השמן שעצר אותי הסתובב כל אותו זמן סביב המכונת ומדי פעם חבט בי והלם עם אגרופו בראשי. אנשים נוספים שהיו באזור קיללו אותי והכו אותי באלות על אחורי ברכי, על הצוואר ועל הכתפיים, על הצלעות מאחור ועל הבטן.

המכונת נסעה למוסקובייה ושם המשיכו להכות את כולנו. את הבחורים הציבו ליד הקיר ואותי הכניסו לבדי לחדר קטן. חיילים שהסתובבו שם נכנסו ויצאו מהחדר תוך שהם מקללים אותי, חובטים בי באלות ובוועטים בי. ידי היו קשורות מאחורי גבי.

לאחר מכן הוכנסתי לחדר חקירות. החוקר היה דרוזי בשם מאג'ד. אתו היו שם שני שוטרים ואדם בלבוש אזרחי. ביקשתי ממאג'ד לדבר עם אמי בטלפון. הוא הסכים, התקשרתי והודעתי שאני עצורה. מאג'ד שאל אותי שאלות ואם לא ענית, שאר הנוכחים היכו אותי וקיללו אותי. לאחר זמן מה הם עזבו. מאג'ד אמר שאני מואשמת בהנפת דגל, בידוי אבנים ובפגיעה במכונת. אמרתי שהייתי בתוך מכונת המשטרה ולכן לא יכולתי לפגוע במכונת אחרת. נשאלתי במה אני עובדת, אם אני נשואה ועל מלגת הלימודים שקיבלתי כשלמדתי במוסקבה הנדסת בניין.

מאג'ד דרש ממני להודות ואני הכחשתי את ההאשמה, איימו שיש נגדי עדות מצולמת בווידיאו. כשיצא מאג'ד לרגע מחדר החקירות נכנסו חיילים, בעטו בי בישבן, היכו אותי באלות, משכו בשערותי וחבטו את ראשי בקיר. מאג'ד כתב במהלך החקירה ותרגם לי את הכתוב. הוא התווכח אתי זמן ממושך שאחתום ואני כתבתי שאני מכחישה את כל ההאשמות וחתמתי. מאג'ד לא קילל ולא הכה.

החקירה הזו נמשכה כשעה ונערכה כמעט מיד בהגיעי למוסקובייה. אחר-כך הוציאו אותי למסדרון ושם חיכיתי כשלוש שעות כשידי עדיין כבולות. הוחזרתי לחדר של מאג'ד שאמר שעכשיו אצטרף לבנות שבתא. שני חיילים מסרו אותי לשוטרים.

השוטרים, שני גברים, הכניסו אותי לתא קטן ושחררו את ידי. הם היו אמורים לקחת ממני את שרוכי הנעליים. תוך כדי כך הם הכו אותי באגרופים בבטן, קיללו אותי, והכו אותי בסרגל עץ על הלסתות והצוואר הלך ושוב מצד לצד. תוך כדי שהם חובטים את ראשי בדרגש בטון נשאלתי אם אני בהריון. אחד מהם אמר לי שאני מסריחה ועניתי שזהו הריח של החדר. אחר-כך לא ראיתי אותם יותר. השוטר לקחה אותי לתא. כשהוכנסתי לתא העצורות היו כבר במיטות אבל עדיין לא ישנו. רק לאחר ארבע שעות הביאו לי מזרון. עצירה אחת הציעה לי את המזרון שלה. הייתי עייפה מאד, לא היה לי כח לדבר אך לא הצלחתי לישון בגלל הכאבים. פרק היד כאב לי מאד וחששתי שהיד נשברה. הצוואר היה תפוס ולא יכולתי להזיז את הראש. הבנות הציעו לקרוא לרופא אבל סרבתי. שתי עצירות עשו לי קומפרסים

וטיפלו בי.

למחרת בצהריים נלקחתי שוב למאג'ד שאמר שיש לי דיון לצורך הארכת מעצר. שוב נשאלתי את אותן השאלות והכחשתי. הפעם מאג'ד לא כתב דבר. חזרתי לתא ואחר-כך נלקחתי ממנו לבית המשפט. מעצרי הוארך ב-48 שעות. נחקרתי בפעם השלישית ושוב הכחשתי.

כשנלקחתי לבית המשפט בפעם השנייה, ראיתי את אמי בחוץ. הוחלט שעלי לשלם כ-300 ש"ח קנס ולחתום על 5000 ש"ח ערבות עצמית למשך שנה שלמה. ביקשתי לא לשלם את הקנס ולהישאר בכלא, אך אנשי הכפר שילמו אותו מכיוון שלא רצו שאשאר בבית הסוהר.

עדות היבא א-שווקי (שם בדוי)

בת 45, אלמנה.

כשחזרתי לביתי, הבחנתי שזכוכית אחד החלונות בבית מנופצת. שכנים ספרו לי שחיילים באו לביתי, דפקו בכוח בדלתות וניפצו את הזכוכית. מאחר ופחדתי נסעתי לבת שלי, לספר לה מה קרה. כשחזרתי מצאתי זימון למשטרה. מישהו תרגם לי את הפתק שהיה כתוב בעברית. לא התייצבתי, אלא הלכתי לישון. בשעה 11 בלילה דפקו בדלת, אך התנצלו והלכו. כעבור חמש דקות הם חזרו, יותר מעשרה חיילים, חיילת אחת וקפטיין סלים בראשם. הוא הורה לי להתלבש ולבוא לחקירה. הוא הבטיח לי שמדובר רק בכמה שאלות שיארכו כמה שעות, ואחר כך אשוב לביתי.

קפטיין סלים הוא זה שעצר את בני כחודש לפני כן. גם אז אמר שמדובר בכמה שאלות ומאז בני לא חזר. כאשר הזכרתי לו זאת הוא צעק עלי: "אם לא תבואי אומר לחיילת לעשות את מה שהיא צריכה לעשות". מאחר והבית היה מוקף חיילים ולא יכולתי להתלבש בפרטיות, לבשתי משהו על החלוק שלי. הוכנסתי למושב האחורי של מכונית פרטית שהיה מלא באלות. ישבתי על ערימת האלות. במכונית ישבו חייל וחיילת.

כשהגעתי למגרש הרוסים רשמו אותי. הוכנסתי לחדר אליו נכנסה שוטרת, שציוותה עלי להוריד את כל בגדי. שאלתי מדוע והיא ענתה שזו העבודה שלה. היא הורתה לי לנער כל פריט לבוש שאני מסירה, כולל התחתונים. לאחר מכן יצאה ואמרה לי שאני יכולה להתלבש, אבל השאירה את הדלת פתוחה.

השוטרת חזרה עם שוטר, והם לקחו אותי לצינוק: חדר שגודלו עולה אך במעט על גודלו של המזרון, שהיה עשוי גומאוויר והיה חשוף. על הרצפה חור לשירותים שהביוב בו גואה, וליד החור ערימת זבל - שאריות אוכל. מעל חור השירותים ברז נמוך מאוד וקרוב מאוד לביוב הגואה. ברז זה הוא יחידי בחדר, לפעמים יש בו מים ולפעמים אין. החדר אטום, ורק בתקרה יש חור קטן מרושת.

על רצפת הצינוק ראיתי קרעי בגדים שזהיתי כבגדי שלושת בני שנעצרו קודם לכן (בן אחד שנעצר פצוע נלקח מבית החולים). הגישו אוכל: ככר לחם מרוקן מהבצק ולתוכו דחוסה ביצה או ריבה או סרדינים ועגבניות. האוכל היה מגעיל ולא יכולתי לגעת בו. כשביקשתי שקית כדי לאסוף את האשפה, צחקו עלי ולא נתנו לי שקית.

בשלושת הימים הראשונים שהייתי בצינוק איש לא דיבר איתי ולא הסבירו לי למה אני שם, רק הגישו לי אוכל. ביום השלישי נלקחתי לצינוק אחר וכמדומני שהייתי בו בערך יום שלם. התחלתי להרגיש חולשה וסחרחורת חזקה, כאבי בטן ותחושת עלפון. בצינוק שלידי היה גבר שהשתולל כל הזמן, ופתאום הפסיק. שמעתי אנשים נוספים בצינוקות סמוכים שחששו שמהו קרה לגבר הזה. הם קראו לשוטר ואמרו ששניים התעלפו: הגבר ואני.

דרשתי מהשוטר לראות רופא. הוא אמר "בסדר" ולקח אותי לחקירה. החוקר, אבו ניהאד, פתח ואמר "אהלן אום שהיד" (שלום אם הגיבור המת) הוא התייחס לבני שנעצר בהיותו פצוע. כששאלתי את אבו ניהאד למה התכוון הוא לא ענה. אבו ניהאד דיבר כשעה על ההאשמה בה אני מואשמת. עניתי שאין טעם שאדבר כיוון שהוא לא יאמין לי. הוא ביקש ממני לדבר בכל זאת. כשאמרתי לו שאין שום דבר נכון במה שהוא אומר, ענה לי שאני שקרנית.

לאחר שדחיתי את הצעותיו לשתות או לאכול יצא אבו ניהאד מהחדר והשאיר אותי שם לבדי כ-12 שעות. לא הייתי כבולה אבל הייתי נעולה בפנים. לבסוף חזר אבו ניהאד והורה לשוטר להחזיר אותי לצינוק. הפעם הוכנסתי לצינוק אחר. הרגשתי רע מאד, סבלתי מכאב בטן ותחושת עלפון, התחלתי לצעוק ולקרוא לשוטרים אך איש לא בא. לאחר זמן מה הופיעו רופא, חובש ושוטר. אם הבנתי נכון, נדמה לי שהרופא נזף בשוטר על שלא קראו לו. נראה שסבלתי מהתקפים של ירידה בלחץ הדם.

היה לי קשה ללכת למרפאה, הגעתי אליה נתמכת בקיר. במרפאה בדק אותי הרופא, נתן לי כדור והרגשתי טוב יותר. הרופא קרה לאבו ניהאד ושוחח איתו. משנסתיים הטיפול החזירו אותי אבו ניהאד והרופא לצינוק. אמרתי שאני מעדיפה שיירו בי מאשר שיחזירו אותי לצינוק. התעקשתי ואבו ניהאד לקח אותי לצינוק אחר, שהייתי בו במשך שלושה ימים בבידוד מוחלט.

בבקר היום השלישי נלקחתי לחקירה. כשסרבת שוב להודות החל אבו ניהאד לקלל אותי חבט באגרופו בשולחן ואיים שאם לא אודה יורה לעצור את בתי בת ה-12, אינתיסאר. הוא הרים את הטלפון והורה לעצור אותה. אחרי שיחת הטלפון נכנסו חוקרים נוספים. הראשון שנכנס השעין את רגלו על הכסא הריק שניצב מולי וחבט באגרופו בלחיי הימנית. הוא אמר לי שאני שקרנית ושאני חייבת להודות בהאשמה. אז התגודדו כולם יחד סביבו והחלו ללחוץ עלי ביחד וללא הפסקה שאודה. הם המשיכו לדבר בצעקות, ואני חזרתי ואמרתי שאני חשה ברע ואני זקוקה לרופא. אבו ניהאד אמר שאם אודה יטפלו בי. מתוך יאוש הסכמתי ואמרתי לו שיכין הודאה כפי שהוא רוצה. הוא כתב בעברית ודרש ממני לחתום. סרבת כיוון שאיני יודעת קרוא וכתוב ולא אחתום על משהו שאיני מבינה.

הם חזרו ואמרו שהלשינו עלי. מאוחר יותר נודע שבאותו זמן ממש נחקר בחדר הסמוך בני, ג'מאל בן ה-16 (זה שנעצר מבית החולים). הוא זיהה את קולי. החקירה הסתיימה ואני הוחזרתי לצינוק חדש. לפתע שמעתי דלת נפתחת ומישהו נכנס וצועק "אמא, אמא". זה היה בני ג'מאל. שנינו בכינו. הוא שאל אותי מה אני עושה כאן וסיפרתי לו שנעצרתי. ג'מאל התחנן שאוכל ואשתה ואני אמרתי לו שאני נגעלת. הוא שיכנע אותי לאכול אפילו בעיניים עצומות. הוא אמר לי שיש לו הרגשה שמיד יבואו לקחת את אחד משנינו, ואכן כעבור 5 דקות העבירו אותי לצינוק אחר.

ביום השני להיותי בצינוק הזה הוכנסה לתוכי אשה נוספת וביום השלישי הוכנסה אשה שלישית. היינו שם עד סוף היום. בספירה הבחין שוטר שאנחנו שלוש והעביר אותנו לשני צינוקים יותר גדולים. בכל תא היו ארבע מיטות. צינוק זה היה נקי יותר והיה בו כיור.

כל הזמן הזה לא התקלחתי ולא קיבלתי מהם נייר טואלט, מגבת, סבון או בגדים להחלפה. כל הזמן פחדתי שאקבל וסת, כי לא היה שם דבר מלבד שמיכת צמר. ביום השני נלקחתי להארכת מעצר. עורך הדין שלי לא הופיע. השופט ישב ליד השולחן, היה גם מתורגמן. כאשר תורגם לי כתב האשמה נדהמתי לשמוע במה אני מואשמת. השופט אמר לי שהאריך את מעצרי ב-60 יום. אני ביקשתי שחרור בערבות. השופט ענה שיאריך את מעצרי ב-30 יום ושאני אבקש מעורך הדין שלי לשחרר אותי בערבות. אמרתי שאין לי דרך להתקשר לעורך הדין שלי והוא אמר לי שגם הוא לא רואה אותו. לאחר המשפט הוחזרתי לצינוק לילה. למחרת הועברתי לתא המעצר הרגיל, שם התקלחתי בפעם הראשונה והחלפתי בגדים. אחרי שלושה ימים בתא פגשתי את עורכת הדין לאה צמל ואת נציג הצלב האדום. זו היתה הפעם הראשונה שפגשתי אנשים מחוץ לבית הסוהר. כשהייתי בצינוק קיבלתי חבילה מקבוצת הנשים למען אסירות פוליטיות.

זכור לי מקרה בו העצירות הפליליות החלו לשיר בקול רם. ביקשנו מהשוטרות שיאמרו להם להנמיך את הקול וכשסרבו התחלנו גם אנחנו לשיר. כעבור כמה דקות נכנסו כ-20 חיילים ושניים בלבוש אזרחי לתא. בידיהם היו אלות ורימוני גז ושאלו בצרחות מי שר שירים לאומניים. הם איימו שיזרקו רימוני גז לתוך התא שלנו.

למחרת באו לקחת את עצורה מסויימת לטביעת אצבעות למרות שכבר לקחו ממנה קודם. השוטר שהחזירה אותה לתא שאלה אותה מה שמה. העצורה ענתה שהיא יודעת את שמה ושהוא רשום בתיק. השוטר צעקה עליה שהיא חייבת לענות והודיעה לה שלא תוכל לצאת לטיול. היינו 13 בתא והחלטנו כולנו לא לצאת לטיול היומי לאות מחאה. שוטר הוציאה את אותה עצורה ואותי לחדרים נפרדים והודיעה לי שאני בעונש - ללא ביקורים, טיול וסיגריות. נשארתי שם כמעט יום שלם.

כשהוחזרתי לתא באו אנשים מהצלב האדום והודיעו שיש עונש קולקטיבי - בוטלו הביקורים לכולן ואין סיגריות וטיול. החלטנו שנפתח בשביתת רעב. אחרי יומיים, 18 יום לאחר מעצרי, שוחררתי בערבות של 1,500 ש"ח.

עדותה של לילה

לילה (שם בדוי) היא קטינה בת 16.5, מאל עזריה. נעצרה ביום ב' 13.2.1989. הורשעה בידוי אבנים על אוטובוס מס' 23 ברחוב סלאח א דין, בירושלים. היא נעצרה עד תום ההליכים, וב-12.7.89 נגזר דינה לשנת מאסר בפועל ו-18 חודשי מאסר על-תנאי. בשל היותה קטינה, הופחתו 3 חודשים מתקופת מאסרה. עדותה נגבתה על-ידי עורכת הדין היאם קרוואני, בהיותה ב'מגרש הרוסים'.

הייתי בכביש צדדי כשראיתי כמה בנות רצות. ארבעה גברים בלבוש אזרחי עם אקדחים בידיהם רודפים אחריהן. פחדתי והתחלתי לרוץ אך נפלתי. תפסו אותי והכניסו אותי לרכב בו היתה חברה שהכרתי מבית הספר. ברכב ציוו עלינו השוטרים לפשק את רגלינו. הם היכו אותנו באלה בין הרגליים ואף ניסו לדחוף את האלה בין הרגליים. התנגדתי ואז קרעו את רוכסן המכנסיים שלי. לאחד החיילים היה מוט מתכת, הוא כופף את קצה המוט, שם אותו סביב צווארי וסביב צוואר חברתי ומשך את ראשינו לכאן ולכאן. הובאתי למגרש הרוסים.

בחקירה כבלו את רגלי ואת ידי באזיקים. כאשר סרבתי לחתום על טופס כתוב עברית, שלא אמרו לי את תוכנו, היכתה אותי החוקרת מרסל על אצבעותי בסרגל מתכת עד שירד דם מאצבעותי.

כשהייתי בתא הכללי לקחו את חברתי החוצה. כעבור כמה זמן דאגנו וקראנו לשוטרת רוחמה. שאלתי אותה איפה נמצאת חברתי ורוחמה

ענתה שהיא מתה. המשכתי לשאול היכן היא ואז לקחה אותי רוחמה לחדר האוכל. נכבלתי ברגלי ואת ידי כבלו למעלה, למעקה ברזל, כשפני מול הקיר. רוחמה ושוטרים נוספים היכו אותי חזק מאוד.

בלילה שלפני המשפט הוכנסתי לחדר קטן. היו שם שלושה גברים שאיימו עלי שאם לא אודה במשפט שזרקתי אבנים, יאנסו אותי. הם הביאו חוט ברזל ואיימו שיחדירו אותו לתוך אבר המין שלי אם לא אודה.

ביום המשפט, כשהעבירו אותי בפרוזדור בית המשפט, אחד השוטרים שם לי רגל. נפלתי והוא החל "לרכב" עלי.

עדותה של אום צומוד (שם בדוי)

בת 23 ובחודש הראשון להריונה בעת מעצרה, תושבת אבו דיס.

בשעה 23.30 הגיע לביתי כוח צבאי גדול מאוד וכן שוטרים וחיילת אחת. לאחר בירור קצר הודיעו לי שאני עצורה.

חמותי אמרה לחיילת שאני בהריון והיא רואה בה אחראית באם יקרה לי דבר מה. כתוצאה מכך רוכזו בני הבית בחדר אחד ולא הורשו לצאת ממנו. השוטרים שאלו אותי על אחותי ועל אחי, שהיה עצור בשנת 1978. לפני צאתם אמרו שיחזרו לעצור את בעלי. במכונית שהסיעה אותי היו החיילת, האחראי על אזור בית לחם - אבו ג'מיל (לבוש אזרחי) וקפטיין קלוד.

נלקחתי לחברון כשידי כבולות באזיקים ומשם למגרש הרוסים, שם קיללו אותי קלוד ואבו ג'מיל קללות סקסיסטיות.

במוסקובייה נשאלתי שאלות כגון: אם רק התחתנת איך זה שאת כבר בהריון? אולי נכנסת להריון לפני הנישואין? מישהו בשם נהרי חבט בי במוט בצד הגוף. איבדתי את ההכרה והתעוררתי בבית החולים הדסה, שם ערכו לי בדיקה גניקולוגית. לצורך כך שחררו את האזיקים מרגלי ונשארתי כבולה בידי בלבד. בשעה אחת בלילה הוחזרתי למוסקובייה והוכנסתי לצינוק. באותו לילה לא נחקרתי ובצינוק שיחררו את כבלי.

בשמונה בבוקר החל לחקור אותי אבו ניהאד. הוא מנה בפני שורה ארוכה של האשמות כמו: פגישה עם אבו ג'יהאד, עם עבדול עזיז שהין, העברת איגרות וחברות בארגון משנת 1983. הכחשתי ואמרתי שאני מופתעת מההאשמות. אבו ניהאד הזכיר שמות של אנשים שהלשינו עלי. הוחזרתי לצינוק לא כבולה. בשש בערב הגיע סוהר ולקח אותי ל"חזנה" - לארון. שם הייתי שלושה ימים.

לפני שהוכנסתי ל"ארון" ביקשתי מים והסוהר הביא לי מים שזבוב צף עליהם. שפכתי את המים על הרצפה וקיוויתי שמאוחר יותר אוכל להניח את ראשי על המיכל בו היו המים, אך הסוהר כבל את רגלי ואת ידי כבל מאחורי גבי וקשר אותן לקיר, דבר שאילץ אותי לעמוד כל

הזמן. בתקרת ה"ארון" היה חלון קטנטן. היה קר מאוד, אבל הייתי לבושה היטב. ביקשתי מהסוהר להודיע לאבו ניהאד שאני פותחת בשביתת רעב עד שישנו את התנאים.

למחרת בשש בבוקר נערכה החקירה השנייה. בחדר החקירה היו מספר אנשים וביניהם אבו ניהאד ושוטרת בלבוש אזרחי. הפעם הדיבורים היו בוטים יותר. הם חזרו על ההאשמות ואני סירבתי להודות. בחקירות הקאתי כל הזמן וביקשתי את התרופות שהבאתי מהבית ושנלקחו ממני כשהגעתי למוסקובייה. קיבלתי אקמול ואסיוול. נאמר לי שאם אודה אקבל את התרופות ותנאי מעצרי ישתנו. הוחזרתי ל"ארון" והמשכתי בשביתת הרעב. הובלתי לחקירות ובחזרה כבולה, עם שק על ראשי. אזיקי הידיים הכאיבו לי מאוד. הצלחתי פעם אחת בארון להשתחרר מהאזיקים אך כשהדבר התגלה הביאו לי אזיקים יותר קטנים.

בחקירה השלישית שוב דרשו ממני להודות, קיללו אותי ואיימו עלי. אבו ניהאד אמר שיכניס את הגברים שהלשינו עלי ואלה "ידפקו" אותי. הוא גם איים להפשיט אותי ולהחדיר חוט ברזל לאבר המין שלי. הוא הורה לי להתפשט אך סירבתי. הוחזרתי ל"ארון".

לחקירה הרביעית הובאו האנשים שלדברי החוקרים הלשינו עלי. הגברים הלשינו עלי בנוכחותי. קראתי להם שקרנים וניסיתי לסטור לאחד מהם אך פגעתי בקיר בחוזקה והתעלפתי מהמכה. כשהתעוררתי הייתי עייפה ומטושטשת, לא ידעתי מה אני נשאלת, עניתי כן ולא בלי להבין את השאלה ואז לקח אבו ניהאד את ידי, והחתיים את אצבעי על מה שכתב. הוא בכלל לא ביקש שאחתום, אלא ניצל את מצבי. לא הקריאו בפני את תוכן ההודאה עליה חתמתי.

למחרת, בחקירה החמישית, הקריא לי אבו ניהאד את תוכן ההודאה עליה הוחתמתי אמש. אמרתי שאינני זוכרת דבר ושכלל לא ידעתי על מה אני חותמת. הוא ענה על כך שיש עדים לכך שחתמתי. הוא קילל אותי ואני, כתגובה, החלטתי לשבות מדיבור. הם המשיכו לדבר אלי ואני לא עניתי.

העבירו אותי מה"ארון" לצינוק גדול יותר. הייתי שם לבד. פעם, בטעות, ניסו להכניס בחור לצינוק בו הייתי, והתנצלו. נלקחתי פעמיים נוספת לחקירה אך לא אמרתי דבר. בהיותי ב"ארון" עשיתי את צרכי במכנסים. בצינוק אליו הועברתי היו מים ושירותים. ביקשתי פעם, בשמונה בבוקר, שיסירו את האזיקים כדי שאוכל ללכת לשירותים ורק כעבור שש שעות הסירו את האזיקים.

לאחר שהתרבו ההקאות נלקחתי לרופא. במרפאה מדדו את לחץ הדם שלי שהיה 60/40. הרופא המליץ שיוציאו אותי מהצינוק. נלקחתי לתא הרגיל.

בתא המשכתי לחוש ברע וביקשתי שיערכו לי בדיקת לחץ דם יום יום, אבל עשו זאת רק פעם בשבוע.

פעמיים נחקרתי ביחס לאחותי, שהיתה בצינוק כשאני הועברתי לתא.

סך הכל הייתי במגרש הרוסים 55 יום, ואחר כך הועברתי לתל מונד.

בחודש השלישי להריוני ירדו לי המים ונלקחתי לבית החולים בכ"ר סבא. הרופא אמר שיש לי פצע ברחם ושאני יכולה להמשיך בהריון. סירבתי להפלה. עורכת הדין יוספה פיק שנפגשה לאחר מכן עם הרופא סיפרה לי שהרופא הכחיש שאמר לי זאת (בזמן הבדיקה נכחה בחדר סוהרת ששמעה את דברי הרופא).

המשפט התנהל ברמאללה. נגזרו לי שישה חודשי מאסר בפועל ושנתיים וחצי על תנאי. כשהייתי בחודש השביעי להריוני, שוחררתי. ב-25.7.89 נולדה בתי.

עדות מג'דולין ג'נדיה מוחמד אבו עטואן

תושבת דורא שליד חברון. נעצרה בגשר הירדן בשובה מביקור בעמאן ב-28.4.89 ושחררה ב-3.5.89. בעלה נעצר בעת שהייתה בעמאן.

בהיותי ברבת עמון קראתי בעיתון על מעצר בעלי. על הגשר, בחזרה מרבת עמון, נלקחתי לצינוק. הייתי אז בחודש השמיני להריוני. הכריחו אותי להתפשט וחיילת ערכה חיפוש על גופי בטענה שאני מחביאה נשק ופצצות. חיפשו גם בחפצי ולא מצאו דבר. כבלו את ידי ורגלי באזיקים וכיסו את עיני ברצועות בד. כששאלתי מה יעלה בגורל החפצים שהבאתי איתי ענו שלא אשאל. עד היום החפצים אינם.

חיילת אמרה לי בתוקפנות לעלות לג'יפ למרות שהייתי כבולה ועיני היו מכוסות. כדי לעלות נאלצתי להתיישב על רצפת הג'יפ ולגרור את עצמי פנימה. הג'יפ נסע לתחנת המשטרה ביריחו כשאני יושבת על רצפת הג'יפ כל הדרך. ביריחו הסירו את הבד מעיני אבל הכריחו אותי להרכין את ראשי כל הזמן כדי שלא אראה דבר. נשארתי לבדי על רצפת הג'יפ כחצי שעה ומשם נלקחתי לירושלים, למגרש הרוסים. שם הסירו את האזיקים מידי ומרגלי ורשמו אותי. שוב נאלצתי להתפשט והם ערכו חיפוש בבגדי ולקחו את כל חפצי. אמרתי שאני בהריון, אבל לא האמינו לי כיוון שבטני היתה קטנה. דרשתי לראות רופא כיוון שחשתי ברע בעקבות הנסיעה בג'יפ. הם לקחו אותי לבית החולים הדסה יכשידי כבולות. הבדיקה נערכה בנוכחות חיילת ושוטרים שמרו בחוץ. השוטרים לא הסירו מידי את האזיקים בעת הבדיקה, והרופא לא דיבר איתי כלל. הוא לא דרש להוריד את האזיקים בזמן הבדיקה ואת תוצאות הבדיקה מסר לשוטרים.

החזירו אותי למוסקובייה, שמו שק על ראשי והובילו אותי לצינוק. בצינוק הסירו את השק ואת האזיקים. הצינוק היה קטן מאוד, היה בו מזרון ושמיכה דקה. הוא היה מאוד מלוכלך, היה בו חור ברצפה לשירותים ומעל לחור צינור נמוך מאוד למים. רק אחרי יומיים, בהם איש לא דיבר איתי, נלקחתי לחקירה. חוקר בשם גבי שאל אותי על משפחתי ועל בעלי, היכן הייתי ומה עשיתי בירדן והיכן השיג בעלי את הנשק. החקירה נמשכה חצי שעה ולא ביקשו ממני שאחתום על דבר. לא הבנתי למה לא שאלו אותי שאלות אלה בגשר אלא הביאו אותי למגרש הרוסים.

הוחזרתי לתא הרגיל ולמחרת שוב נלקחתי לחקירה. לפני שהוכנסתי לחדר החקירות שמעתי את קולו של בעלי מתוך החדר מעיד שאני אשתו. מאוחר יותר הוא סיפר לי שהחוקרים איימו עליו שאם לא יודה יכו ויענו אותי עד שאפיל את התינוק. בחקירה נשאלתי שוב שאלות על עצמי ועל בעלי, אך לא האשימו אותי בדבר. כששחררתי נודע לי שמשפחתי לא קיבלה הודעה על מעצרי. הם שמעו על כך מקרובת משפחה שעברה איתי בגשר.

בתי, בנזיר (על שם בנזיר בוטו), נולדה 15 יום לאחר שחרורי.

עדותה של אחלאם אבו לבן*

הצהרה בשבועה שניתנה בנוכחות עורך-הדין עווני חבש, ע"י פטמה (שם בדוי), קטינה בת 14, יום ב' 22.5.1989.

"בחצות ליל ה-23.4.89 נעצרתי ע"י חיילים בשכונה שלי, בראס אל עמוד והוכנסתי למכונית צבאית, בה ישבו קצין משטרה בשם מוסטפה ומספר חיילים. כשהגענו למגרש הרוסים הכניס אותי הקצין לחדר ובו מיטה וצרח, שאם לא אודה שציירתי סיסמאות, יכניס אותי למיטה ויאנוס אותי. התחננתי שלא יעשה זאת, והוא לקח אותי לחדר אחר שבו היו מספר מזרונים מונחים זה על גבי זה, ועליהם שכב חייל. מלבדו נכחו בחדר חייל נוסף, חוקר והקצין שהביא אותי. הקצין התחיל לחקור אותי והאשים אותי שציירתי סיסמאות. כשהכחשתי זאת תפס בזרועי, משך אותי מהכסא והורה לי לשבת בכסא ליד החייל שעל המזרונים ואמר לי שהוא רוצה לצלם אותי יחד עם החייל. כשסרבתי, דחף אותי וניסה להפיל אותי על החייל אבל נאחזתי בקיר ולא נפלתי. תוך כדי כך לעגו לי החיילים והחוקרים שהיו בחדר וקיללו אותי תוך ניבולי פה. לאחר מכן הוחזרתי לכסא עליו ישבתי קודם והקצין צרח ואיים עלי שוב באונס אם לא אודה. הוא חזר על כך פעמים רבות, התקרב אלי והניע את חלק גופו התחתון מולי פעמים מספר כאילו הוא מתכוון לאנוס אותי. אני נבהלתי ופחדתי שהוא עומד לאנוס אותי ואז חתמתי על הודאה."

*אחלאם שוחררה לאחר ארבעה ימי מעצר, ב-27.4.89, בערבות בת 1000 ש"ח.

עדותה של מנאל גאנס

תצהיר של מנאל גאנס, בת 22 מבית סאחור, בפני עורכת הדין מרי רוק.

בתאריך 8.3.1989, בסביבות השעה 16.30, הייתי בבית דודי סאמי גאנס, כשלפתע, שמענו את קולה של בתו, אימאן, קוראת לאמה שתביא לה את תעודת הזהות שלה, כיוון שהחיילים רוצים לעצור אותה. יצאנו החוצה מול הבית, וראינו את אחד החיילים מחזיק בבת דודי ובחברתה רנא.

אני הגעתי אליהם ראשונה. התקרבתי אל החייל שתפס את אימאן ושאלתי אותו אם הוא מבין ערבית, וכשענה בחיוב אמרתי לו שאימאן גרה בבית זה, ושאלתי אותו למה הוא רוצה לעצור אותה. הוא לא התייחס לדבריי, ולקח את שתיהן לג'יפ. תפסתי בחולצתו בעדינות וביקשתי שיקשיב לדברי. חייל שבא מאחורי, הפתיע אותי, סובב אותי אליו וסטר לי בפני, קילל אותי והשמיע מילות גנאי. שאלתי אותו למה הוא מכה אותי. הוא לקח את האלה ורצה להכות אותי, ואז הגיע חייל שלישי והחל להכות באלה מכות נמרצות על ידי ועל רגלי. הוא המשיך להכות אותי גם אחרי שהאלה נשברה על גופי. לאחר מכן הגיע חייל נוסף שתפס אותי, הורה לי להתלוות אליו לג'יפ, והודיע לי כי אני עצורה. אמרתי לו שאני אבוא איתו אבל אני רוצה להתלונן בפני האחראים על החייל שהיכה אותי.

היינו שלוש בחורות ברכב. אימאן, רנא ואני. ישבנו על מושב אחד ומולנו ישבו שני חיילים שהשמיעו קללות ומילות גנאי במשך כל הנסיעה. אחד החיילים ניסה כל הזמן לגעת עם רגליו ברגלי ואילץ אותי להתרחק ממנו עד שכמעט נפלתי מהרכב. במשאית הצבאית שנסעה מאחורינו ישבו שני חיילים ליד הנהג ועשו במשך כל הדרך תנועות מגונות. אחד מאותם חיילים פתח את רוכסן מכנסיו בכוונה להוציא את אבר מינו. הפנינו את ראשינו לכיוון השני. בשעה 17.15 הגענו לבית המעצר בבית לחם, שנקרא "אל-באסה". כשנכנסנו לבניין, הורו לנו להמתין במעבר ונאסר עלינו לדבר זו עם זו. בשעה 17.30 בערך, נאספה סביבנו קבוצת חיילים שהתחילו לצחוק מאיתנו. במשך כל אותו זמן סבלתי מכאבים בכל חלקי גופי בשל המכות שקיבלתי, והתחלתי לבכות מכאב.

לאחר כ-45 דקות התחילו לגבות מאיתנו עדויות. תחילה נכנסו שני החיילים שהיו איתנו ברכב, וכשאלה יצאו - הוכנסנו לחקירה, זו אחר זו. כשהגיע תורי לתת עדות ראה אותי הקצין החוקר בוכה מכאבים וביקש שיעבירו אותי לאת. כשהאח ראה את ידי ורגלי, ביקש מהחיילת שליוותה אותי למרוח יוד על המקומות הכואבים, ונתן לי שני כדורי אקמול.

חזרתי לתת עדות, ולאחר שסיימתי ביקש ממני החוקר לחתום על מסמך שהיה כתוב עברית. סירבתי, כיוון שלא הבנתי את תוכנו. נשארנו ב"אל-באסה" קרוב ל-4 שעות. בערך בשעה 22.15 הגענו למגרש הרוסים. שם לא נחקרנו.

לפני שהעבירו אותי לחדר המעצר, הובאתי לפני החובש. לאחר שסיפרתי לו את פרטי המקרה טען שאינו יכול לעזור וציין שאין מה לעשות.

הוכנסנו לחדר המעצר בו היו, בנוסף לנו, שש נשים. שרר שם קור עז. נתנו לנו שני מזרונים דקים ואמרו שאין להם שמיכות לתת לנו. העצירות הוותיקות נתנו לנו חלק מהשמיכות שלהן. באותו לילה לא יכולתי לעצום עין בגלל הקור, בגלל האור שנאסר עלינו לכבותו, ובגלל הכאבים העזים מהם סבלתי.

עדות גזינה שולץ

מתנדבת גרמנייה, בת 25, מתגוררת ועובדת בבית היתומים באל-עזרייה.

ביום ו' ה-9.6.89 בצהריים, בלכתי ברחוב סלאח א-דין ליד הדואר, עצרו אותי שני חיילים ודרשו ממני להוריד מידי צמיד בד ברוחב סנטימטר בצבעי דגל פלסטין. הצמיד היה קשור ואני לא הצלחתי להוריד אותו. הגיעו חיילים נוספים וניסו להוריד אותו במשיכה ובכוח אך ללא הצלחה. אחד החיילים הוציא מצית וניסה לשרוף את הצמיד. אני הרחקתי את ידי בתנועה אינסטינקטיבית בגלל החום. אז שלף אחד השוטרים אקדח, כיוון אותו אל ידי ואיים להסיר את הצמיד בעזרתו.

הועליתי לג'יפ, שם הייתי לבד עם שוטר. כששאלתי אותו מה זכויותי סטר לי, ואמר שכאן אין לי זכויות ואין דמוקרטיה. הוא סירב למסור את שמו. אף כשהגענו למגרש הרוסים לא האמנתי שהצמיד שענדתי הוא עילה למעצר ולא דרשתי לטלפן לעורך דין.

לאחר שחקרו אותי, הקריאו בפני תרגום אנגלי של הדברים, החתימו אותי והודיעו לי שאני עצורה. התקשרתי טלפונית למקום מגורי והודעתי על מעצרי. מאוחר יותר נודע לי שאיש דת גרמני ניסה לבקר אותי אך לא ניתן לו לראותי. נמסר לו שאני אשוחרר ביום א'. בשבת הורשה עורך הדין איברהים עליאן להיפגש אתי.

כשנכנסתי לחדר המעצר צעק עלי שוטר וקרע מצווארי שתי מחרוזות. הוא דרש ממני
התפשט ועניתי לו שזה מנוגד לחוק. שוטר שנקחה בחדר לקחה אותי לחדר אחר, שם
התפשטתי ונערך עלי חיפוש. לאחר מכן הוכנסתי לחדר המעצר. היה שם חם מאוד, האוויר
היה דחוס, לא נתנו לי מגבת ולא כלי רחצה. אור ירוק-צהוב דלק 24 שעות ביממה. בחדר
היה צוהר צר וגבוה ובקושי ניתן היה להבחין בין יום ללילה. היו שם עוד 14 נשים. המזרונים
הורדו מהמיטות לרצפה. בגלל האוויר הדחוס התעלפו שתיים מהעצירות. האחרות צעקו
והרעישו כדי שיתנו להן לצאת מהחדר. השוטרים הגיעו אך לא עשו דבר. הנשים שפכו על
עצמן מים וישבו מול הדלת בתור כי שם היה יותר אוויר.

בחדר לא היה חומר קריאה כלשהו וכן לא היו ניירות או מכשירי כתיבה או רדיו. מהחדר
הסמוך, חדר הפלילות, בקע קול הרדיו.

בליל יום שבת בשעה 11 כשעמדנו להרדם (עד אז לא נרדמנו בגלל צעקות נרקומנית
מהחדר הסמוך) שמעו רעש במנעול הדלת. נכנס שוטר עם צרור מפתחות גדול. לאחר שנשאל
מה מעשיו בחדר הנשים החל להכות ללא אבחנה כמה נשים ששכבו על הרצפה.
כשהעצירות נקראות לאכול צועקים להם "אינתיפדה! אוכל!" יש הרבה לחם והארוחות
המבושלות תמיד קרות. לארוחת הבוקר מקצים 5 דקות.

רשימת העצרות במגרש הרוסים מדצמבר 1988 ועד 6 בדצמבר 1989

שמות עצרות קטינות שונו או הובאו בראשי תיבות, מתוך האיסור על פרסום שמות קטינים.
הרשימה אינה מלאה, שכן מקרים אחדים נעלמו מאיתנו.

דצמבר 1988

1. ס. ק., בת 15. נעצרה ב-28.12.88 שוחררה לאחר 15 ימי מעצר.
2. חנאן איאד, בת 20. ממחנה הפליטים קלנדיה. שוחררה בערבות.
3. א. ז., בת 15, ממחנה הפליטים שועפאט. נעצרה ב-24.12.88.
4. נהייה כנעאן מוחמד אלרטרוט, בת 20, מאל בירה. נעצרה ב-18.12.88.
5. נדיה מוחמד עלי, בת 18, ממחנה הפליטים שועפאט. נעצרה ב-24.12.88.
6. מונה אליאס עלי כנעאן, בת 22, מבית לחם. נעצרה ב-27.11.88 עד תום ההליכים.
7. מ. ר., בת 16, משועפאט. נעצרה ב-15.10.88, שוחררה בערבות לאחר 10 ימי מעצר.
הואשמה בהקמת מחסומים. גזר הדין ניתן ב-26.2.89: שנים עשר יום מאסר בפועל וקנס בסך 500 ש"ח.
8. ש. א., בת 15, מירושלים.
9. מ. א., בת 15, מירושלים.
10. ב. א., בת 14, מירושלים.
נעצרו ב-5.12.88. מה-16.12.88 הוחזקו במעצר בית במנזר של האחיות רוזרי. ב-12.1.89 הועברו למעצר בית בבית הוריהן. בדיון שנערך ב-14.8.89 הוגבל מעצר הבית לשעות 16.00 עד 8.00 בבוקר המחרת, כדי לאפשר להן לבקר בבית"ס. דיון נוסף נקבע ל-19.12.89.
11. אמונה עבדאללה ג'אבר אלדרויש, בת 29, מדורא. נעצרה ב-26.12.88 עד תום ההליכים.
הואשמה בנסיון להחזקת נשק ונדונה לחמישה חודשי מאסר.
12. חוריה עבדאללה ג'אבר אלדרויש, בת 23, מאבו דיס. נשואה, בעת מעצרה היתה בחודש הראשון להריונה. נעצרה עד תום ההליכים. הורשעה בביצוע שירות עבור התאחדות בלתי מותרת ונדונה לשישה חודשי מאסר.
13. טרי בולאטה, בת 23, מבית חנינא. סטודנטית. נעצרה ב-4.11.87 עד ה-7.1.88, ב-12.2.88 נעצרה ושוחררה בערבות לאחר 12 ימי מעצר.
ב-15.11.88 נעצרה שוב ושוחררה ב-15.11.88 בשל מצב בריאותה הלקוי.
ב-8.3.89 הורה שופט לעצרה עד תום ההליכים. ב-14.6.89 שוחררה לצורך קבלת טיפול רפואי, בהתערבות אישים ומוסדות בינלאומיים.

ינואר 1989

14. אימאן איברהים סלאמה אלחמיד, בת 22, מדהיישה, נעצרה ב-10.1.89.
15. סמירה נאסר אדין מוחמד יוסף, מביתוניה, נשואה. נעצרה לכמה שעות, שוחררה בערבות עצמית של 1600 ש"ח.
16. ר. ת., בת 16. נעצרה ב-25.1.89. שוחררה לאחר 6 ימי מעצר.
17. מ. ב., בת 16 מאבו דיס. נעצרה ב-3.1.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
18. מ. א., בת 14 מבית חנינא. נעצרה ב-25.1.89. שוחררה לאחר 6 ימים.
19. ח. ס., בת 17, מדהיישה. נעצרה ב-10.1.89.
20. עזיזה עייסא, אם לשמונה. (הצעיר בהם בן 4 חודשים)
21. מ. א. ח., בת 16, מבית חנינא. נעצרה ב-25.1.89.

פברואר 1989

22. נ. נ, בת 16 מירושלים. נעצרה ב-1.2.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
23. אמאל חליל חניניה, בת 23 מבית לחם. נעצרה ב-2.2.89. שוחררה לאחר 3 ימים.
24. תייסיר מדאח, בת 30. אם לשניים. נעצרה ב-13.2.89 במעצר מינהלי ל-6 חודשים.
25. למיס מחמוד ערפה, בת 33, מירושלים. מורה. נעצרה ב-22.2.89 עד תום ההליכים; הורשעה בחברות בארגון עויין. גזר דינה ניתן ב-12.4.89 בבית המשפט הצבאי בלוד: היא נידונה ל-15 חודשי מאסר בפועל ו-15 חודשים על תנאי.
26. ר. א., בת 15. נעצרה ב-18.2.89. שוחררה לאחר 6 ימים בערבות בת אלף שקלים.
27. ר. ש., בת 17 מקצורה. נעצרה ב-16.2.89.
28. אנאס מוסא אבו-שקרה, בת 18 מקצורה. נעצרה ב-16.2.89.
29. סוסאן ריאד אלרום, בת 26 מקצורה. נעצרה ב-16.2.89.
30. א. א., בת 15. נעצרה ב-18.2.89. שוחררה בערבות 1000 ש' לאחר ששה ימי מעצר.
31. ר. ד., בת 16, מרמאללה. נעצרה ב-23.2.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
32. ר. ז., בת 14 מאבו דיס. נעצרה ב-1.2.89, שוחררה לאחר 24 שעות.
33. פ. א., בת 15 מסילוואן. נעצרה ב-1.2.89, שוחררה לאחר 24 שעות.
34. חנאן בנורה מבית סאחור. אחות ראשית במחלקת הילדים בבי"ח אל מוקאסד.
35. ג. א. ג., בת 16 משכונת א-טור. תלמידה. נעצרה ב-13.2.89 עד תום ההליכים. ב-12.7.89 הורשעה בידוי אבנים לעבר אוטובוס שנסע ברח' סלאח א-דין ונידונה ל-15 חודשי מאסר בפועל ו-18 חודשים על-תנאי. בשל גילה הוחלט להפחית 3 חודשים ממאסרה.
36. ל. ב., בת 16 מאל עזריה. תלמידה. נעצרה ב-13.2.89 עד תום ההליכים. ב-12.7.89 הורשעה בידוי אבנים לעבר אוטובוס שנסע ברח' סלאח א-דין ונידונה ל-12 חודשי מאסר בפועל ו-18 חודשים על-תנאי. בשל גילה הוחלט להפחית 3 חודשים ממאסרה.
37. דלאל עבדול עזיז בעיראת, בת 18, מסילוואן. נעצרה ב-16.2.89 עד תום ההליכים.
38. מ. ב., בת 15, מסילוואן. נעצרה ב-9.2.89. מיום 10.2 נמצאת במעצר בית. ב-15.6.89 הוחזרה למעצר ב"מגרש הרוסים", לקראת משפטה. ב-10.7.89 הורשעה בידוי בקבוק תבערה לעבר אוטובוס, ונידונה ל-9 חודשי מאסר בפועל ובנוסף - לחצי שנת מאסר על-תנאי לשלוש שנים.

מרץ 1989

39. ח. ס., בת 16 מג'בל אל מוכאבר, ירושלים. נעצרה ב-21.3.89, ושוחררה לאחר 10 ימים.
40. ס. מ., בת 12. נעצרה ב-12.3.89, שוחררה לאחר 24 שעות.
41. נעימה אבו סווד, מח'דר בנפת בית לחם. אם לעשרה ילדים. נעצרה ב-1.3.89 ושוחררה לאחר 6 ימים.
42. מייסא אבו לבן מא-טור. נעצרה ב-7.3.89. שוחררה לאחר 3 ימים.
43. א. ב., בת 15.5 מרמאללה. נעצרה ב-7.3.89.
44. סמר דרוויש. נעצרה ב-8.3.89. שוחררה לאחר 2 ימים.
45. מ. ח., בת 17 מרמאללה. נעצרה ב-7.3.89, שוחררה לאחר 3 ימים.
46. סנא זכי חוויס משכונת א-טור, ירושלים. נעצרה ב-7.3.89. שוחררה לאחר 10 ימי מעצר.
47. מ. נ., בת 13. נעצרה ב-4.3.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
48. ל. ח., בת 16. נעצרה ב-29.3.89 ושוחררה לאחר 24 שעות.
49. ס. ר., בת 16.5 משכם. נעצרה ב-7.3.89.
50. ו. ה., בת 16 מכפר נעמה בנפת רמאללה. נעצרה ב-7.3.89.

51. ס. ש, בת 16 מסילוואן. תלמידה. נעצרה ב-23.3.89. שוחררה בערבות בת 500 ש"ח, ומאז היתה במעצר בית עד 14.9.89.
52. תוחפה רמדאן אל מלכ, בת 18 מיריחו. נעצרה ב-30.3.89. נאשמת בגידוף חייל וביריקה לעברו. לאחר ארבעה עשר ימי מעצר שוחררה בערבות בת 2000 ש"ח. משפטה נקבע ל-24.12.1989.
53. יסמין פרעון, בת 18 מעזרייה. נעצרה ב-21.3.89 ושוחררה לאחר אחד עשר ימים.
54. מנאל ג'מאל גאנם, בת 22 מבית סאחור. נעצרה ב-8.3.89. שוחררה בערבות בת 600 ש"ח לאחר 9 ימים.
55. ר. א, בת 15 מבית סאחור. נעצרה ב-8.3.89. שוחררה בערבות בת 600 ש"ח לאחר 9 ימים. ב-31.7.89 הורשעה בהפרת הסדר הציבורי, הקמת מחסום, הפגנה ושירים לאומניים, ונידונה ל-9 ימי מאסר בפועל החופפים את תקופת מעצרה, ו-600 ש"ח קנס.
56. עימאן סאמי גאנם, בת 21 מבית סאחור. נעצרה ב-8.3.89. שוחררה בערבות בת 600 ש"ח לאחר 9 ימים. ב-31.7.89 הורשעה בהפרת הסדר הציבורי, הקמת מחסום, הפגנה ושירים לאומניים, ונידונה ל-9 ימי מאסר בפועל החופפים את תקופת מעצרה, ו-600 ש"ח קנס.
57. פהמייה אנסארי, בת 21 משכונת ראס אל עמוד בירושלים. נעצרה ב-21.3.89 עד תום ההליכים. ב-19.9.89 הורשעה בידוי אבנים על אוטובוס ונידונה ל-24 חודשי מאסר בפועל ו-18 חודשי מאסר על-תנאי, וכן ל-5000 ש"ח קנס.

אפריל 1989

58. מ. פ, בת 15.5 מאל-ראם. נעצרה ב-25.4.89 עד תום ההליכים. ב-26.6.89 הורשעה בידוי אבנים על אוטובוס ונידונה ל-6 חודשי מאסר בפועל ו-12 חודשי מאסר ע"ת.
59. ס. ד, בת 16 מירושלים. נעצרה ב-4.4.89, שוחררה לאחר 8 ימים.
60. ר. א, בת 14 מא-טור, ירושלים. נעצרה ב-17.4.89 ושוחררה בערבות לאחר 7 ימים.
61. ב. ח, בת 16 משועפאט. נעצרה ב-13.4.89, ושוחררה לאחר 24 שעות.
62. ר. ג, בת 14 מירושלים. נעצרה ב-23.4.89 ושוחררה לאחר 4 ימים בערבות של 1000 ש"ח.
63. פטימה עבדול חמיד אבו עוואד, בת 46 מבית אומר בנפת חברון. אם לשמונה, הצעיר בהם בן שנתיים וחצי. נעצרה ב-30.4.89. שוחררה לאחר 18 ימי מעצר בערבות בת 2500 ש"ח וקנס בן 1200 ש"ח. ב-19.6.89 נעצרה שוב במעצר מינהלי לחצי שנה. בערר שהגישה האגודה לזכויות האדם בעניינה, הופחתו חודשיים מתקופת המעצר המינהלי.
64. מג'דולין גנדיה מוחמד אבו עטואן, בת 20 מדורא בנפת חברון. נעצרה ב-28.4.89 בהיותה בחודש השמיני להריונה. שוחררה לאחר 6 ימים.
65. ס. ר, בת 16 משועפאט. נעצרה ב-5.4.89. שוחררה בערבות בת 1000 ש"ח לאחר 7 ימים.

מאי 1989

66. סועד מרג'ה, בת 18.5 מסילוואן. נעצרה ב-20.5.89 עד תום ההליכים. ב-19.7.89 הורשעה בהתפרעות, חסימת כביש באבנים וצמיגים בוערים, וידוי אבנים ובקבוקים. נידונה ל-31 חודשי מאסר בפועל ו-18 חודשים על-תנאי.
67. נדרה אליאס אנטון מנסור, בת 23 מבית סאחור. נעצרה ב-28.5.89. לאחר 67 (ששים ושבעה) ימים במעצר, הוחלט על שחרורה בערבות בת 5000 ש"ח. היא סירבה לשלם ונותרה במעצר.
68. רבעא אבו סלחא, בת 55 משכם. במעצר עד תום ההליכים.
69. חוולה מנאסרה מן הכפר חסן שבנפת בית לחם.
70. א. פ, בת 16 מירושלים. נעצרה ב-14.5.89. שוחררה בערבות בת 10,000 ש"ח לאחר 16 ימי מעצר. נמצאת במעצר בית עד למשפטה.

71. ה. ש. בת 17 מבורקין שבנפת ג'נין. נעצרה ב-21.5.89 עד תום ההליכים. ב-26.7.89 הורשעה באחזקת סכין ונידונה ל-4 חודשי מאסר בפועל ו-8 חודשים על-תנאי פריאל מועמר, בת 23 מבית-סאחור. נעצרה ב-7.5.89, שוחררה לאחר יומיים.
72. ע. א., בת 16.5 מקלנדיה. נעצרה ב-1.5.89. שוחררה לאחר 10 ימים.
73. פיידה אל מסרי, בת 33 משכם. נעצרה ב-30.5.89 עד תום ההליכים.
74. חילוה גמיל אבו חדיד, בת 22 מגבל מוכבר ירושלים נעצרה ב-7.5.89. שוחררה בערבות 250 ש"ח ו-2500 ש"ח צד שלישי לאחר 5 ימים במעצר.
75. איפתיחאר עלי חסן שקירת, בת 21, מג'בל מוכבר, ירושלים. נעצרה ב-5.5.89 עד תום ההליכים. משפטה החל ב-31.5.89 לאחר דחיות רבות. ב-25.6.89 זוכתה מחמת התפרעות וזריקת אבנים על שוטר מג"ב והואשמה בזריקת אבן על הליקופטר. הוטל עליה מאסר בפועל החופף את תקופת מעצרה.
76. סמיחה פחרי עבדול חאק, 43, משכם. נעצרה ב-30.5.89 עד תום ההליכים. ביתה נאטם.
77. נעמה חוואמדי, בת 18, מסמוע בנפת חברון. נעצרה ב-7.5.89 במעצר עד תום ההליכים.
78. שרה תמייסי, 20, מאידנא נפת חברון, אם לבת 3. נעצרה ב-19.5.89 עד תום ההליכים. נשפטה לחודש מאסר בפועל (החופף לתקופת מעצרה) ותשעה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים.
79. רים שלודי, בת 18, מסילוואן. נעצרה ב-8.5.89 עד תום ההליכים. הורשעה ב-19.6.89 ונידונה ל-3 חודשי מאסר בפועל ושלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים וערבות של 1500 ש"ח במקרה של עבירה דומה.
80. פתחיה איברהים זהרון, בת 45, מראמללה. אלמנה אם ל-8. נעצרה ב-8.5.89. שוחררה בערבות של 1500 ש"ח לאחר 18 ימי מעצר. שלושה מבניה היו עצורים בתקופת מעצרה. 2 במגרש הרוסים והשלישי בשכם.
81. וודחא אל שובכי, בת 70, מאידנא בנפת חברון. נעצרה בגשר דמיה ב-17.5.89 בדרכה לירדן. במהלך חקירתה הוכתה באכזריות רבה ע"י שבעה גברים בכל חלקי גופה. נזקקה לטיפול רפואי בבי"ח הדסה. שוחררה במפתיע לאחר 18 ימי מעצר ולאחר פנייה לחברי כנסת.
82. שרה ריפאי קראגי, בת 20, מחברון. סטודנטית. נעצרה ב-13.6.89 עד תום ההליכים. ב-29.8.89 הורשעה במתן שירותים לארגון עויין ונידונה ל-5 חודשי מאסר בפועל, 11 חודשי מאסר ע"ת לשלוש שנים, ו-550 ש"ח קנס.
83. מונה אבו גוש, בת 26, מבית ג'אלה. נעצרה ב-21.6.89. שוחררה לאחר 48 שעות בערבות צד שלישי.
84. מרים עוואד, אם.
85. מרוואת עוואד, בתה. נעצרו ושוחררו בחודש יוני.
86. מונה עיסא סכן, בת 25, מבית לחם. נעצרה ב-29.6.89. שוחררה לאחר 96 שעות במעצר.
87. הודא מטר, 24, מג'בל מוכבר, ירושלים. נעצרה ב-26.6.89. שוחררה לאחר 48 שעות במעצר.
88. שרה שקיראת, בת 21, מג'בל מוכבר, ירושלים. נעצרה ב-26.6.89. שוחררה לאחר 48 שעות בערבות של 2000 ש"ח.
89. פאטמה שחאדה ג'עפר, בת 40, מדהיישה, אם לשישה. נעצרה ב-13.6.89 עד תום ההליכים. ב-11.7.89 הורשעה ונידונה ל-3 חודשי מאסר בפועל, וששה חודשי מאסר ע"ת, עם 1000 ש"ח קנס.
90. מרים עבד מוסא ג'עפר, מסוואחרה אל שרקייה. נעצרה ב-23.6.89 עם שלושת ילדיה. במגרש הרוסים הופרדו ממנה הילדים ושוחררו לביתם. שוחררה לאחר 10 ימים במעצר. בעלה נעצר יומיים לאחר מעצרה.
91. באסמה חסן עות'מאן סרר, בת 26, מחברון. בחודש הראשון להריונה. נעצרה ב-5.6.89 עם בעלה. שוחררה לאחר 15 ימי מעצר תמורת התחייבות שלא לעזוב את הארץ במשך חודשיים ולהתייצב פעם בשבועיים במגרש הרוסים.
- 92.

יולי 1989

93. מאיה רוזנפלד, מירושלים, פעילה ב"די לכיבוש". נעצרה ב-27.7.89. שוחררה בערבות לאחר 24 שעות. חיפוש שארך 5 שעות נערך בביתה, והוחרמו מסמכים.
94. נג'ואה חאמד סאלם, בת 27, מביתין, בנפת רמאללה. אם לארבעה, הצעירה ביניהם בת 8 חודשים. נעצרה ב-17.7.89. שוחררה לאחר 4 ימי מעצר.
95. ח. ע., 14, מדיר ג'ריר, בנפת רמאללה. נעצרה ב-27.7.89 עד תום ההליכים. ב-21.9.89 הורשעה בדקירת שוטר ויידוי אבן, ונדונה ל-8 חודשי מאסר בפועל.
96. סומיה עודה, בת 39, מקוסרא, בנפת שכם. שוחררה לאחר 5 ימים.
97. אחלאם אחמד דאוד עבאסי, בת 24, מסילואן. סטודנטית. נעצרה ב-7.7.89. שוחררה לאחר 10 ימי מעצר. נאסר על עורך הדין לפגוש אותה. הועברה מבית המעצר במגרש הרוסים לפתח תקוה ומשם לקישון, כדי שלא לאפשר לה לראות עורך דין. ראתה אותו לאחר פנייה לבג"ץ.
98. היבא מעוויה פאתן טהבוב, מרמאללה. סטודנטית. נעצרה ב-9.7.89. שוחררה לאחר 10 ימי מעצר. נאסר על עורך הדין לראותה. הועברה לבית המעצר בפתח תקוה ומשום על קישון כדי למנוע פגישה עם עורך הדין. הפגישה התאפשרה לאחר פנייה לבג"ץ.
99. ופא זוהיר חליל ברקאווי, בת 19, מרמאללה. סטודנטית בדמשק. נעצרה ב-23.7.89. שוחררה לאחר 18 ימי מעצר. נאסר על עורך הדין שלה לראות אותה.
100. עביר מחמד סלים אל וחידי, בת 20, מאל בירה. סטודנטית. נעצרה ב-20.7.89. שוחררה לאחר 10 ימי מעצר.
101. פרחיה ברגותי, בת 75, מקובה בנפת רמאללה. נעצרה ב-13.7.89. שוחררה לאחר 10 ימי מעצר.
102. וידאד מנאוול זיאדה, בת 23, ממחנה הפליטים שועפאט. נעצרה ב-19.7.89. שוחררה לאחר 3 ימים בערבות עצמית של 1000 ש"ח.
103. ג'מילה סלמאן שריף, בת 50, מנובה, בנפת חברון. נעצרה ב-5.7.89. שוחררה לאחר 3 ימים.

אוגוסט 1989

104. עיטאף עוויסאת מג'בל מוכבר, ירושלים. נעצרה באמצע אוגוסט ושוחררה לאחר 48 שעות.
105. ד. ב., 17, מוואדי ג'וז, ירושלים. נעצרה ב-14.8.89 ושוחררה לאחר 24 שעות.
106. רימא עבד אל עזיז ברקאת, בת 18, מוואדי ג'וז, ירושלים. נעצרה ב-14.8.89. שוחררה לאחר 24 שעות בערבות של 1000 ש"ח.
107. נעמה עדנאן ברקאת, מוואדי ג'וז, ירושלים. אם לתינוק יונק. נעצרה ב-14.8.89.
108. אימאן איברהים עיסא ג'דאללה, בת 25, מבית צפאפה. נעצרה ב-28.9.89. שוחררה לאחר 4 ימים.
109. סוזנה אבו עכר, בת 21, מרמאללה. סטודנטית. נעצרה ב-14.8.89. שוחררה לאחר חודש מעצר בערבות של 4000 ש"ח. ב-6.11.89 הורשעה בהחזקת חומר מודפס אסור בביתה, ונידונה ל-20 חודשי מאסר על תנאי, בקיזוז תקופת מעצרה, למשך 3 שנים וקנס של 1500 ש"ח.
110. סמירה חליל אחמד תניני, בת 20, מסילואן. נעצרה ב-14.8.89, עם פציעה ברגלה מששה קליעי גומי, עד תום ההליכים. ב-31.8.89 הורשעה בהשתתפות בהפגנה ונשפטה לחודשיים מאסר בפועל.

ספטמבר 1989

111. י. ד., בת 14.5, ממחנה הפליטים עזה, נפת בית לחם. נעצרה ב-19.9.89 עד תום ההליכים. ב-27.11.89 הורשעה ביידוי אבנים ותנועות נאצה, ונידונה ל-4 חודשי מאסר בפועל, וששה חודשי מע"ת לשנתיים ולקנס של 500 ש"ח.
112. ס. ס., בת 14, מדהיישה. נעצרה ב-19.9.89. שוחררה לאחר 22 ימי מעצר.
113. מאג'דה עאטף יונס עוואג'רה, 21, מסנג'ל, בנפת רמאללה. סטודנטית. נעצרה ב-24.9.89. שוחררה לאחר 12 ימים. נעצרה שוב ב-30.10.89, ושוחררה לאחר 7 ימים.
114. ס. ל., 17, מבית לחם. נעצרה ב-27.9.89. שוחררה בערבות של 4000 ש"ח לאחר 30 יום. משפטה נקבע ל-11.1.1990. האשמה: ידוי אבנים ובקבוק ריק.
115. נג'את עאטף יונס עוואג'רה מסנג'ל, נפת רמאללה. סטודנטית. נעצרה ב-24.9.89. שוחררה לאחר 12 ימי מעצר.
116. ל. ד., בת 15.5, מאל בירה. נעצרה ב-17.9.89. שוחררה ב-3.10.89 בערבות של 500 ש"ח.
117. אימאן אל חמורי, בת 20, מבית חנינא. נעצרה ב-7.9.89. שוחררה לאחר 18 יום. משפטה נדחה ל-30.1.90.
118. נעמה עיסא מחמד עליאן, בת 44, מבית צפאפה. נעצרה ב-7.9.89. שוחררה לאחר 24 שנות בערבות צד ג' של 3000 ש"ח.

אוקטובר 1989

119. מייסון לבאן, בת 19, מאל ח'דר, בנפת בית לחם. נעצרה ב-2.10.89 עד תום ההליכים. הורשעה ב-16.11.89 ונידונה ל-2.5 חודשי מאסר בפועל, לקנס של 3000 ש"ח, ולמאסר על תנאי לשנה וחצי.
120. תגריד מחמד חלמי שעבנה, בת 22, מאל ג'יב, בנפת רמאללה. נעצרה ב-18.10.89 עד תום ההליכים.
121. ראידה אסאף, בת 18, ממחנה הפליטים עזה, בנפת בית לחם. נעצרה ב-3.10.89 עד תום ההליכים. הורשעה ביידוי אבן, שהחטיאה, לעבר מכונית. ב-14.11.89 נידונה ל-3 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשים ע"ת, וקנס של 2500 ש"ח, או 5 חודשי מאסר.
122. חוסניה דאוד עבד אל קאדר, בת 39, משכם. נעצרה ב-19.10.89 במעצר מינהלי.
123. נהאד עבאסי מראס אל עמוד. נעצרה ב-24.10.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
124. נג'לה אחמד אל חאג' מבית לחם. נעצרה ב-25.10.89. שוחררה לאחר 3 ימים.
125. כרימה סיאד, בת 36, מא-טור, ירושלים. נשואה. נעצרה ב-17.10.89. שוחררה לאחר 8 ימים, בערבות עצמית של 5000 ש"ח.
126. א. א., בת 16, מצור באחר.
127. ת. ס., בת 13, מהעיר העתיקה בירושלים. נעצרה ב-3.10.89. שוחררה לאחר 10 ימים בערבות צד ג' של 5000 ש"ח.
128. מהא נסאר, בת 35, מרמאללה. מורה. נשואה, אם לשני ילדים. נעצרה ב-6.10.89. שוחררה לאחר 12 יום.

נובמבר 1989

129. פדואה באג'ס אחמד עיד, בת 47, מיריחו. אם לחמישה. נעצרה ב-10.11.89. שוחררה לאחר 48 שעות. נעצרה בעת שבאה לבקר את בנה הקטין במגרש הרוסים, בתואנה שתקפה שוטרים. עקב שבידת רעב שערכו הקטינים העצורים, גורשו המבקרים מהמקום.

130. ס. א., בת 15, משועפאט. תלמידה. נעצרה ב-15.11.89. (יום העצמאות הפלסטיני). שוחררה לאחר 6 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
131. ס. ע., בת 15, משועפאט. תלמידה. נעצרה ב-15.11.89. שוחררה לאחר 6 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
132. ד. א., בת 16, משועפאט. תלמידה. נעצרה ב-15.11.89. שוחררה לאחר 6 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
133. פ. א., בת 17, משועפאט, תלמידה. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
134. ה. ס., בת 15.5, מג'בל מכבר, ירושלים. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
135. מ. א., בת 15, מראס אל עמוד, ירושלים. תלמידה. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
136. נ. א., בת 17, מצור באחר. תלמידה. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
137. ר. א. ט., בת 17, מאבו תור, ירושלים. תלמידה. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
138. פ. ס., בת 15, מאבו תור. תלמידה. נעצרה ב-15.11.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
139. מ. א., בת 17, משועפאט. נעצרה ב-15.11.89 בחודש השני להריונה. שוחררה לאחר 6 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
140. אמאל אבו טיר, בת 19, מאנטובה, בנפת ירושלים. תלמידה. נעצרה ב-14.11.89. שוחררה לאחר 7 ימים בערבות עצמית של 1500 ש"ח.
141. ת. ש., בת 17, מראס אל עמוד, ירושלים. תלמידה. נעצרה ב-16.11.89. שוחררה לאחר 3 ימים בערבות עצמית.
142. ר. כ., בת 16, מסילואן. תלמידה. נעצרה ב-29.11.89. שוחררה לאחר 9 ימים בערבות של 1000 ש"ח. נעצרה פעמיים קודם לכן: ב-17.5.89, וב-13.8.89.
143. אמאל עיסא מחמד יאסין, בת 42, מעין יברוד, נפת רמאללה. נעצרה ב-26.11.89.
144. פחריה אחמד חסן הרייש, בת 45, מרמאללה. נעצרה ב-23.11.89. בדצמבר נעצרה בתה, אולה.
145. אינתיסאר מחמד אל קאק, בת 19, מסילואן. נשואה. נעצרה ב-12.11.89 בחודש השני להריונה עד תום ההליכים.
146. י. ת., בת 17.5, מבית פג'אר. תלמידה. נעצרה ב-20.11.89.
147. קאוסר ראתב רבעא, בת 23, מבית לחם. נעצרה ב-17.11.89.
148. א. מ., בת 17, מכפר בנפת חברון. נעצרה ב-23.11.89. שוחררה בו ביום. נשפטה בבית המשפט הצבאי ברמאללה ללא עו"ד, ונידונה ל-10 חודשי מאסר בפועל.
149. ד. כ., בת 17.5, מסילואן. נעצרה ב-29.11.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
150. רולה אל אפגאני, בת 20, מירושלים העתיקה. נעצרה ב-30.11.89 עד תום ההליכים.
151. זהרה עטואן סלמאן אבו דלאל, בת 38, מעזה. נעצרה ב-17.11.89 בגשר, עם תינוק יונק בן 7 חודשים. המשפחה התבקשה לבוא לקחת את התינוק, וכך נודע לה על המעצר. שוחררה לאחר 7 ימים.
152. סנא אל מלכ, בת 25, מעזה.

דצמבר 1989

153. א. א., בת 14, מעיר העתיקה בירושלים. נעצרה ב-5.12.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
154. גניפת איסמעיל עבד כנעאן, בת 22, מבית רימה, בנפת רמאללה. נעצרה ב-5.12.89. שוחררה לאחר 24 שעות.

155. סמירה זמיל חאלף דמעירה, בת 22, מטול כרם. נעצרה ב-5.12.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
156. מ. א., בת 14, מהעיר העתיקה בירושלים. נעצרה ב-5.12.89. שוחררה לאחר 24 שעות.
157. א. ז., בת 16, מבית לחם. נעצרה ב-1.12.89.
158. א. ה., 15, מביתוניה, בנפת רמאללה. נעצרה ב-1.12.89. עצורה עם אמה, פחריה.
159. סוריאדה מחמוד עבד חוסיין, בת 27, מקובר, בנפת רמאללה. סטודנטית. נעצרה ב-5.12.89.
160. ס. א., בת 16, מבית חנינא. נעצרה ב-5.12.89.
161. ס. ב., 15, מהעיר העתיקה בירושלים. נעצרה ב-5.12.89. ב-6.12.89 הוארך מעצרה ב-8 ימים.
162. פ. ל., בת 15, מביתין בנפת רמאללה. נעצרה ב-5.12.89.
163. חוולה חמד חוסיין שלבק, בת 21, מכדון, בנפת רמאללה. נעצרה ב-5.12.89.
164. ז. ק., בת 17, מהעיר העתיקה בירושלים. נעצרה ב-5.12.89. ב-6.12.89 הוארך מעצרה ב-8 ימים.

עיצוב עטיפה: נועה ליכטינגר

ממומן בחלקו על ידי קרן ליוויה רוקח – לוחמת אמיצה לזכויות האדם.

נלא"פ ת.ד. 8537, ירושלים, ישראל 91083.
תרומות לעזרה משפטית לעצירות: מספר חשבון 707317 בנק דיסקונט סניף 63,
שלומציון המלכה 4, ירושלים, ישראל.